

Melléklet

az „Igazságügyi Közlöny“ II. évfolyamának I. számához.

A magyar királyi belügyi, földmivvelésügyi-, igazságügyi és pénzügyi ministerek által 356/1893. I. M. szám alatt kiadott utasítás,*)

az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési, különösen pedig az urbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben követendő eljárás tárgyában.

Az 1880 : XLV. törvénycikknek 14., 39. és 40. §-aiban, valamint az 1892 : XXIV. törvénycikk XXIII. cikkében foglalt felhatalmazás alapján, az 1880 : XLV. törvénycikk hatályban maradt szakaszainak, ugyszintén az 1892 : XXIV. törvénycikk által módosított és kiegészített törvénytörvényszakaszoknak beillesztése mellett a következőket rendeljük:

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

Az 1880. évi szept. 10-én hatályba lépett 1880 : XLV. törvénycikket módosító és kiegészítő 1892 :

*) A jelen utasításnak az illetékes bíróságokkal való közlése és az átmeneti intézkedések megtétele tárgyában 1893. évi január hó 3-án 356. I. M. sz. alatt kibocsátott igazságügyministeri rendelet az »Igazságügyi Közlöny« II. évfolyamának I. számában jelenik meg.

XXIV. törvénycikknek, valamint a jelen utasításnak határozatai 1893. évi február hó 1-én lépnek életbe, a mely napon az 1880. évi aug. 23-án 2364. I. M. E. sz. a (R. T. 568. I.) kelt utasítás érvényét veszti (jelen utasítás 149., 150., 151. §§.).

2. §. (1892 : XXIV. t.-cz. I.)

Az 1880 : XLV. törvénycikknek azon szakaszai, melyek helyett az 1892 : XXIV. törvénycikk új rendelkezéseket léptet életbe, hatályon kívül helyeztetnek.

3. §. (1892 : XXIV. t.-cz. II.)

Az 1892 : XXIV. törvénycikkben (és a jelen utasításban) közelebbi meghatározás nélkül idézett szakaszok alatt az 1880 : XLV. törvénycikknek meg nem változtatott szakaszai és az 1892 : XXIV. törvénycikkben megállapított új szakaszok értetnek.

4. §. (törv. 1. §.)

Az 1871. évi LIII. törvénycikk 80. §-a és az annak alapján kiadott ministeri rendeletek, valamint az 1871. évi LV. törvénycikk 8., 9., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27. és 28. §-ai hatályon kívül tétetnek és azok helyett az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna-, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén a birtokrendezési, arányosítási és tagosítási ügyekre nézve a következő szakaszokban foglalt szabályok lépnek érvénybe.

5. §. (törv. 2. §.)

Az urbéri kapcsolatból fenmaradott jog- és birtokviszonyok rendezése, az irtványok visszaváltása, a megváltható tartozások megváltása, valamint az arányosítási

és tagosítási ügyek azon királyi törvényszék illetőségéhez tartoznak, melynek területén a per vagy rendezés tárgyát képező ingatlan birtok fekszik.

6. §.

Ha a kir. törvényszék, illetőleg a kir. ítélőtábla elnöke, vagy annak annyi birói tagja ellen merül fel alapos érdekeltségi akadály, hogy a többiekből a határozathozatalra megkívántató szám ki nem telik és a biróküldést az érdekelt felek kérik, vagy ha az más fontos oknál fogva czélszerűnek mutatkozik, biróküldésnek van helye.

A biróküldés jogát Ő cs. és Apost. kir. Felsőge nevében az igazságügyi minister gyakorolja.

7. §.

A jelen utasítás alá tartozó ügyekre vonatkozó törvényszéki határozatok hozatalánál az eljáró biró — a mennyiben nem az ő eljárása képezi a törvényszéki határozat tárgyát — részt vehet, sőt rendszerint az előadással bizandó meg az 1891. évi augusztus 19-én kelt birói ügyviteli szabályok 153. §-ának szem előtt tartása mellett.

8. §.

Az időszerinti tulajdonosok vagy jogszerű birtokosok által a jelen utasításban szabályozott eljárás folyamában megkötött egyezségek, tett nyilatkozatok és elkövetett mulasztások a jogutódokra is hatálylyal birnak.

9. §.

Szolgalmi jogok az urbéri elkülönítést, arányosítást, tagosítást és általában a birtokrendezést nem akadályoz-

hatják s azok fenmaradása, megszüntetése vagy módosítása, mint szintén az elkerülhetlenül szükséges új szolgalmak esetleges felállítása felett a bíróság az érdemleges eljárás rendén határozni köteles és pedig annak szem előtt tartásával, hogy a telki szolgalmak lehetőleg megszüntetendők.

Haszonbérleti, jelzálogi és egyéb dologi jogok az urbéri elkülönítést, arányosítást, tagosítást s általában a birtokrendezést szintén nem gátolhatják; de a mennyiben a felek között más megállapodás nem jött létre, e jogok a rendezéssel nyert vagy a régi birtok helyébe lépő új birtokra nézve érvényben maradnak.

Hogy a dologi jogok az átalakítandó telekjegyzőkönyvekbe miképen vezetendők át: arról a telekkönyveknek a birtokrendezések folytán szükséges átalakításánál követendő eljárásra vonatkozó szabályok intézkednek.

10. §.

Az ezen utasításban fölemlített esetekben szükséges ügygondnokokat úgy a kir. törvényszék, mint az eljáró bíró a törvényszék területén lakó ügyvédek közül nevezi ki; azokat e megbízás teljesítésére 50 frttől 500 forintig terjedhető pénzbírsággal szoríthatja s kimaradásuk esetében a meghiusult tárgyalás költségeiben elmarasztalhatja.

11. §.

Az ügygondnokoknak és a képviseleti csoportok (jelen utasítás 62. §.) képviselőinek jogköre a jelen utasításban szabályozott eljárás során egyezségek kötésére rendszerint kiterjed.

Nem terjed ki egyezségek kötésére azon ügygondnok jogköre, kit az urbéri viszonyon alapuló egyes perekben (jelen utasítás 28. §., törv. 3. §.), úgyszintén az urbéri

elkülönítés és az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalásokon [jelen utasítás 36. §., törv. 5. a) §.] az eljáró bíró azért nevezi ki, mert az alperesek sem maguk, sem kellő felhatalmazott által meg nem jelentek vagy mert a jelen utasítás 38. §-ának utolsó bekezdése esetében a közös meghatalmazott vagy meghatalmazottak választására vonatkozó bírói felhívásnak eleget nem tesznek.

12. §.

Ha oly esetekben, a midőn valamely határozat a jelen utasítás értelmében nemcsak az alperes részére rendelt ügygondnoknak, hanem az alperesnek is kézbesítendő (jelen utasítás 31. és 38. §-ai) s a határozat ellen úgy az illető fél, mint az ügygondnok is jogorvoslatokkal élnek: az ezekben netalán előforduló ellentétek esetén a fél jogorvoslatának tartalma a mérvadó.

13. §.

A polgári törvénykezési rendtartásnak szabályai, a mennyiben az 1880: XLV. s az ezt módosító s kiegészítő 1892: XXIV. törvényzikknek, illetőleg a jelen utasításnak nyomozó alapelvével megegyeztethetők és a mennyiben az idézett törvények, illetőleg a jelen utasítás eltérő irányban nem intézkednek: a jelen utasítás szerint tárgyalott ügyekben is alkalmazandók.

14. §.

Az eljárás folyama alatt tett kifejezett ténybeli beismerés vissza nem vonható. A beismerés nem jöhet figyelembe, ha a beszerzett bizonyítékok vagy a hivatalos nyomozat mást derítenek ki.

Az urbériség tekintetében tett beismerés hatályát

veszti, ha a bíróság a jelen utasítás 32. §-a alapján az urbériséget meg nem állapítja.

15. §.

Ha a fél ellenfelének állításait világosan és határozottan nem tagadja, akkor valóknak tekintetnek, a mennyiben a beszerzett bizonyítékok vagy a hivatalos nyomozat annak ellenkezőjét nem derítik ki.

16. §.

Más perben és más felek irányában bíróság vagy más közhatóság előtt tett beismerés bizonyító erejét a bíróság állapítja meg.

17. §.

Mennyiben képez ugyanazon érdekcsoporthoz tartozóknak beismerése bizonyítékot az érdektársak ellenében, a bíróság itéli meg.

18. §.

Ha valamelyik fél az ellenfelének birtokában levő közös okirattal kíván bizonyítani, az e tárgyra vonatkozó kérelem alkereset indítása nélkül a tárgyalás során terjesztendő elős az okirat közösségének kérdése a kiküldött bíró előtt külön jegyzőkönyvben tárgyalandó. Hasonló tárgyalásnak van helye akkor is, ha hivatalból szükséges beszerezni valamely közös okiratot a felektől.

Az okirat közösségének kérdésében a törvényszék határoz és ha az okiratot közösnek mondotta ki, legfeljebb 15 napig terjedhető határnapot rendel a végett, hogy az okirat birtokosa a kiküldött bíró előtt vagy közölje az okiratot, vagy eskült tegyen arra, hogy se az okirat nincs birtokában, se annak hollétét nem tudja, se pedig

az tudtával meg nem semmisítettett. Ha sem az okiratot nem közölné, sem ezen esküt le nem tenné: akkor — a mennyiben nem olyan kérdésről van szó, a mely hivatalból állapítandó meg — az okiratnak a követelő fél által állított tartalma bebizonyítottanak tekintetik; a mennyiben pedig hivatalból megállapítandó kérdés forog fenn, a törvényszék a vonakodó felet az okirat közlésére 20 frttól 1000 frtig terjedhető pénzbírság terhe alatt kölelezheti.

Az okirat közösségének kérdésében hozott végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye, de a felsőbb bíróságok, ha az érdemleges felülvizsgálat alkalmával úgy találják, hogy az okirat közösnek kimondható nem lett volna, az okiratnak az azzal bizonyítani kívánó fél által állított tartalmát bebizonyítottanak akkor sem veszik, ha az ellenfél az esküt le nem tette. Ugyanezen esetben a behajtott pénzbírságnak visszafizetése is elrendelendő.

A törvényszéknek pénzbírságot szabó végzése ellen felebbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához. E kérdésben a harmadbírsághoz felebbvitelnek csak annyiban van helye, a mennyiben a kir. ítélőtábla a törvényszék végzését megváltoztatta.

19. §.

A tanuk vallomásainak bizonyító erejét a bíróság állapítja meg.

20. §.

A tanuk az eljárás folyama alatt rendszerint az eljáró bíró által megjelölendő helyen és időben hallgatandók ki.

Csak a törvényszék székhelyétől vagy az eljárás tárgyát képező helytől távol lakó tanuk kihallgatása eszközölthetik, a hivatalból szerkesztett kérdőpontok közlése mellett, megkeresvény útján.

21. §.

A szemle a tárgyalás folyama alatt is elrendelhető s mindig az eljáró bíró vezetése mellett teljesítendő.

Ezen szabály alól csak okiratok szemlélésénél akkor lehet kivételt tenni, ha az okirat valódisága a bíróság székhelyén fogatosított szemle által megállapítható nem volt.

22. §.

Eskü általi bizonyításnak helye nincs. Kivételt képez e szabály alól a jelen utasítás 18. §-ában körülírt eskü.

23. §.

A birtokrendezési törvények által felölt jogviszonyokra vonatkozó kérdésekben nyomozó bírói eljárás követendő.

Az ezekkel összefüggő, de tisztán magánjogi kérdésekben, ugymint jogutódlási, lemondási és hasonló kérdésekben a bíró nem köteles a bizonyítékokat hivatalból beszerezni.

A bíró a feleket bizonyítékaik bemutatására, esetleg záros határidő kitézése mellett utasíthatja.

24. §.

Az urbéri elkülönítési, az arányosítási és a tagosítási ügyekben a megengedhetőségi kérdés tárgyalásáról, az előmunkálatokról, az érdemleges tárgyalásról és a végrehajtásról külön-külön, de csak egy-egy jegyzőkönyv szerkesztendő.

Az eljárás tárgya a jegyzőkönyvnek, illetőleg megszakítás esetében folytatásának bevezetésében szabatosan megjelölendő.

25. §.

A tárgyalást kitűző végzésekben az eljárás tárgya mindig megjelölendő ; az eljáró bíró által a jelen utasítás IV—VI. fejezetei értelmében hozott és tárgyalást kitűző végzésekben pedig az is határozottan kifejezendő, hogy a felek kimaradása az illető tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Ha az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló község határát vasuti vonal érinti, a tárgyalást kitűző végzések mindenesetre kézbesítendőek az illető vasut igazgatóságának.

26. §. (törv. 2. a) §.)

A jelen törvény (és a jelen utasítás) hatályának területén az urbéri elkülönítéseknél, arányosításoknál és tagosításoknál a hitelesítő mérnöki teendőket kizárólag az állandó kataszter közegei teljesítik.

Azon teendőket, melyeket a kataszteri közegek községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben a hitelesítő mérnöki teendőkhöz felül végeznek, ministeri rendelet határozza meg.

Szintén ily módon szabályoztatnak a hitelesítő mérnöki teendők részletei is.

Községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben az államkincstár kataszteri czélokra is alkalmas tagosítási munkarészeket átvesz és viszontszolgáltatásul a tagosítási költségekhez hozzájárul. E hozzájárulás mérvét a tagosító mérnöki szerződésben kikötött mérnöki díjak bizonyos százalékában igazságügyi és a pénzügyi ministerek egyetértőleg rendeleti uton állapítják meg.

27. §.

Az eljáró bíró minden oly határnapot, melyen a hitelesítő mérnök közbejövetele szükséges, a kolozsvári kataszteri igazgatósággal előlegesen történt megállapodás után tűz ki.

A hitelesítő mérnököt esetről-esetre a kolozsvári kataszteri igazgatóság küldi ki.

II. FEJEZET.

Az urbéri viszonyon alapuló egyes perekben követendő eljárás.

28. §. (törv. 3. §.)

A következő perekben, u. m.:

a) egyes telkeknek vagy telekrészeknek majorsági, székelyörökségi, vagy urbéri természete, foglалások visszaadása és irtványok visszaváltása iránt, a törvényes zárhatáridőkben megindított és még függőben levő keresetekben;

b) a megváltható tartozások megváltása iránti keresetekben;

c) az urbéri czímen jogtalanul gyakorolt faizási, makkoltatási, legeltetési és nádlási használatok megszüntetése iránti keresetekben

a tárgyalás a per körülményei szerint a törvényszéknél, vagy a helyszínen tartandó meg.

A tárgyalás kitűzése előtt vagy azzal egyidejűleg — a mennyiben a kereset visszautasításának vagy kiegészítés végett való visszaadásának esete fenn nem forog — az ügy minősége szerint szükséges hivatalos adatoknak, különösen az 1819—20. évi urbéri összeírásnak, az

1848. év előtti adózási lajstromoknak, a legelső és a legújabb kataszteri munkálatoknak, ugyszintén az országos urbéri kárpótlásról szóló adatoknak beszerzése iránt hivatalból teendő intézkedés; egyidejűleg s hivatalból keresendőek meg — ha az ügy minősége igényli — az országos levéltár és az illető megye hatósága az iránt, hogy a szóban forgó községet illetőleg az 1848. év előtt netalán keresztülvitt arányosításra, tagosításra vagy egyéb birtokrendezésre vonatkozó ügyiratokat közöljék.

A tárgyalást a törvényszék tagjai közül kiküldött tárgyaló bíró vezeti, ki a tárgyalás megkezdése előtt a felek között az egyezség létrehozatalát megkísérteni és annak eredményét a jegyzőkönyvben kitüntetni köteles.

Az egyezség nem sikerülése esetében a tárgyaló bíró a felek szóváltásait jegyzőkönyvbe veszi, indokolt szükség esetében a kért elhalasztást és új határidőt megadja, a szóváltások bevégezése után, ha az ügy felderítése végett szükségesnek találja, a felekhez kérdéseket intézhet és feleleteiket jegyzőkönyvbe veszi.

Ha a felek tanukra hivatkoztak, azokat a tárgyaló bíró — a mennyiben az ügy eldöntésére szükségesnek tartja és a mennyiben lehetséges — azonnal kihallgatja; ha szemle vagy becslés szüksége forog fenn, azt teljesíti; a tanuk vallomását, illetőleg a szakértők leletét és véleményét a tárgyalási jegyzőkönyvbe iktatja, s az ügyet a törvényszék elébe terjeszti.

Az ilyen módon bevégzett tárgyalást esetleg még további bírói nyomozat követi, melynél a bíróság, a már hivatalból beszerzett adatokon és a felek részéről felhozott bizonyítékokon kívül másokat is szerezhethet be.

29. §.

A jelen utasítás 28. §. a) és b) pontjai alatt felsorolt keresetek a per tárgyát képező ingatlanoknak telekkönyvi tulajdonosai ellen intézendők, illetőleg folytatandók, s a telekjegyzőkönyv (betét) A) és B) lapjainak hiteles kivonatos másolatával felszerelendők.

Ha annak kipuhatólása, hogy kik a per tárgyává tett földrészetek telekkönyvi tulajdonosai, nehézségekkel jár: elég, ha a felperes a per tárgyává tett földrészeteket csak megközelítőleg is megjelöli. Ily esetekben a földrészeteknek telekkönyvi azonosítását a kiküldött bíró közbenjöttével a törvényszék eszközölteti s a telekkönyvi A) és B) lapok hiteles kivonatos másolatait is a törvényszék szerzi be. A felmerülő költségeket a felperes viseli s azoknak meghatározott összegben leendő előlegezésére a törvényszék a felperest záros határidő kitézése mellett felhívja s e felhívást, ha első ízben eredménytelen volt, oly hozzáadással ismétli, hogy a felperes az előleg beadásának elmulasztása esetében keresetétől feltétlenül elállottnak fog nyilváníttatni.

Ha a telekkönyvi adatokból kitűnik, hogy a törvényes zárhatáridőben megindított kereset a jelenlegi telekkönyvi tulajdonosokon kívül álló személyek ellen, vagy a telekkönyvi tulajdonosok közül nem mindenik ellen indítatott meg, a telekkönyvi tulajdonosok a kereset tárgyalására hivatalból megidézendők még akkor is, ha a kereset tárgyalása az eredeti alperesekkel már megtartatott. A megtartott tárgyalás után a bíróság ítél a felett is, hogy a keresetnek a telekkönyvi tulajdonosok ellen van-e helye.

30. §.

A jelen utasítás 28. §-ának *c)* pontja alatt foglalt keresetek mellé köteles felperes becsatolni a per tárgyát képező ingatlanok telekjegyzőkönyve (betéte) *A)* és *B)* lapjainak hiteles kivonatos másolatát.

Ha a per tárgyalása vagy a birói nyomozat rendén kiderül, hogy ugyanazon község határán még más, a keresetbe nem foglalt, de urbéri haszonvételekkel terhelt vagy közös használat alatt álló ingatlanok léteznek, ezek a perbe hivatalból bevonandók s az ítélet kiterjesztendő az ezekre vonatkozó urbéri elkülönítés megengedhetőségének kérdésére is.

Ha a jelen utasítás 28. §. *c)* pontja alapján indított perben a vitatott urbéri haszonvétel jogosnak ítéltetik, az ítéletben a per tárgyát képező ingatlan urbéri elkülönítésének megengedhetősége hivatalból kimondandó.

31. §.

A jelen utasítás 28. §. *a)*, *b)* és *c)* pontjainak eseteiben a tárgyalási nap úgy tűzendő ki, hogy a végzés kézbesítésétől számítva a megjelenésre kellő idő maradjon.

Ha a felperes a jelen utasítás 28. §-ának *a)*, *b)* vagy *c)* pontja alapján indított perben a kereset mellé a per tárgyát képező ingatlanra vonatkozó telekjegyzőkönyv (betét) *A)* és *B)* lapjainak hiteles kivonatos másolatát a jelen utasítás 29. és 30. §-ai értelmében be nem adta, a mennyiben a jelen utasítás 29. §-a szerint hivatalból való beszerzés esete nem forog fenn, a felperes azon meghagyással idézendő a tárgyalásra, hogy az említett másolatokat magával hozza, mert különben azok, költségére hivatalból fognak beszereztetni és hogy az esetleges elnapolás költségei is őt fogják terhelni.

Ha a felperes a tárgyalásra meg nem jelen, azon meghagyással idézendő egy újabb határnapra, hogy kimaradása esetében keresetétől feltétlenül elállottnak fog nyilváníttatni.

Ha alperesek sem maguk, sem kellő felhatalmazott által meg nem jelentek, köteles a törvényszék részükre ügygondnokot nevezni és egy új határnapra a feleket és az ügygondnokot megidézni. A további birói határozatok nemcsak az ügygondnoknak, hanem az alpereseknek is kézbesítendőök (jelen utasítás 12. §.).

A felek magukat ügyvéd által képviseltetni csak azon esetben köteleztetnek, ha a tárgyalást érthető előadási képesség hiánya vagy illetlen magaviselet által meg-hiusítják.

32. §.

Olyan perekben, melyeknek tárgyát a föld urbéri, székelyörökségi vagy majorsági természete képezi, ha a volt földesur vagy jogutódja az urbériséget megállapító egyezség vagy ítélet alapján netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről az állam irányában világosan és határozottan le nem mond, a törvényszék a felek között létrejött egyezséghez vagy azok beismeréséhez kötve nincs, hanem a hivatalból beszerzett adatok és bizonyítékok alapján ítélet által határoz a felett, hogy a per tárgya urbériséget képez-e. Ezen ítélet, ha az ellen a felek felelbbvitellel nem is éltek, a kir. ítélőtáblához hivatalból felterjesztendő, mely azt az urbériség megállapítása tekintetében hivatalból veszi felülvizsgálat alá. A kir. ítélőtábla határozata hivatalból nem terjesztetik fel a kir. Curiahoz és ha az törvényes határidő alatt felelbbvitellel meg nem támadtatik, végrehajtható (1880 : XLV. t.-cz. 39. §. és 1877 : XII. t.-cz. 2. §.).

33. §.

Mindazok, kik a törvényes zárhatáridőkben megindított és még függőben levő perek alapján a vesztett urbériségekért földtehermentesítési kárpótlást, illetőleg utólagos kárpótlást még ezután kívánnak igénybe venni, tartoznak ebbeli igényüket, az annak alapjául szolgáló ítélet vagy egyezség jogérvényre emelkedésétől számítandó hat hónap alatt, a földtehermentesítési országos alap igazgatóságánál bejelenteni, különben igényük elenyészik (1880 : XLV. t.-cz. 39. §. és 1877 : XII. t.-cz. 4. §.).

34. §. (törv. 4. §.)

Az első birói ítélet meghozatala előtt a feleknek jogukban áll a kereset vagy védelem alapjául vett czímet egy más, a törvény 3. és 5. a) §-aiban (a jelen utasítás 28. és 36. §-aiban) felsorolt s a kereset beadásakor még el nem enyészett czímmel felcserélni, s ennek megfelelően a keresetben vagy a tárgyalás rendjén kifejezett kérelmeiket módosítani.

A bíróság a per tárgyára nézve a felek között létező jogviszonyt, azok előadásaitól és kéréseitől függetlenül, a beszerzett bizonyítékok szerint itéli meg; azonban olyan czímek alapján, melyek a törvény 3. és 5. a) §-aiban (a jelen utasítás 28. és 36. §-aiban) elő nem soroltattak, vagy a melyek a kereset beadásakor a zárhatáridők elmulasztása miatt már el voltak enyészve, a támasztott igényeknek helyet adni nem szabad.

A törvényszék ítélete ellen a felek az illető kir. ítélőtáblához és onnan a kir. Curiához birtokon belül felelővitellel élhetnek.

35. §. (törv. 5. §.)

A törvény 3. és 4. §-ainak (a jelen utasítás 28. és 34. §-ainak) rendelkezései a törvény 3. §-ában (a jelen utasítás 28. §-ában) felsorolt, folyamatban levő és jogérvényes ítélettel még el nem döntött perekben is alkalmazandók.

II. A) FEJEZET.

Az urbéri elkülönítés és az arányosítás megengedhetősége.

36. §. (törv. 5. a) §.)

A törvény 3—5. §-ainak (jelen utasítás 28., 34. és 35. §-ainak) rendelkezései az urbéri haszonvételekkel terhelt erdők, legelők és nádasok elkülönítésének, valamint az arányosításnak megengedhetősége iránt indított ügyekben is alkalmazandók.

37. §.

Az urbéri haszonvételekkel terhelt erdők, legelők és nádasok elkülönítésének és a közös használat alatti területek arányosításának folyamatba tételére az érdekelt feleknek engedett határidők lejárván, a királyi törvényszékek intézkedni kötelesek, hogy ezen rendezési ügyekben a megengedhetőség iránti kereset az ügygondnokok által a jelen utasítás 10. §-ában foglalt birság terhe alatt haladéknélkül beadassék.

A törvényszék az eddig beszerzett vagy a közigazgatási hatóságok útján ezután beszerzendő adatok alapján utasítja az ügygondnokot az iránt, hogy a keresetet kiknek nevében indítsa meg.

A jelen utasítás 30. §-a az urbéri haszonvételekkel

terhelt erdők, legelők és nádasok elkülönítésének, valamint az arányosításnak megengedhetősége iránt indított ügyekben is alkalmazandók.

38. §.

Meghatározott személyek egyéni tulajdona gyanánt telekkönyvezett ingatlanok urbéri elkülönítése vagy arányosítása végett a telekkönyvi tulajdonosok mint alperesek ellen indított kereset egy példánya a telekkönyvi tulajdonosnak, vagy ha többen vannak, a telekjegyzőkönyvek (betétek) sorrendjében első helyen megnevezettnek kézbesítetik s a többiek a kereset tárgyalására felzeteken egyénileg megidézendők.

Minden más esetben a kereset az érdekeltek összesége ellen intézendő s azok hirdetmény útján idéztetnek meg, mely hirdetmény a községelőjáróság által szokott módon közhírré teendő, s úgy a hivatalos lapba, valamint a vidéknek legalább egy hirlapjába beiktatandó.

A kereset egyénileg megidézendő alperesek létében négy teljes példányban adandó be, melyek közül egy a jelen §. első bekezdésében említett telekkönyvi tulajdonosnak kézbesítetik, egy a helységelőjáróságnak adatik ki és egy a bíróságnál tartatik vissza, s a felek az idéző végzésben és hirdetményben értesítetnek, hogy ezen kereseti példányokat megtekinthetik.

A kereset negyedik példánya felperesnek kézbesítetik.

Olyan esetekben, midőn egyénileg megidézendő alperesek nincsenek, a keresetet csak három példányban kell beadni, melyek közül egy a helység előjáróságának a hirdetménynyel együtt kiadatik, egy a bíróságnál tartatik vissza, a harmadik pedig a felperesnek kézbesítetik.

A helységelöljáróság a hirdetmény közzétételéről a bírósághoz bizonyítványt beküldeni köteles.

A tárgyalás a kézbesítés s illetőleg a hirdetmény hirlapi közzétételének valószínű idejétől számított 45 napra tűzendő ki.

A tárgyaló bíró a tárgyaláson megjelent feleket az egyezés nem sikerülése esetében felhívja, hogy nyilatkozzanak arra nézve, kik csatlakoznak a felpereshez és kik maradnak alperesek.

Hivatalból kinevezett ügygondnok által indított keresetekben a felpereseket mindaddig, míg közös képviselőt egyetértéssel nem neveznek, az ügygondnok képviseli. Az egyes felpereseknek azonban joguk van, hogy az ügygondnok mellett magukat a perben külön is képviseltesék.

Felperesek részére ügygondnok rendelendő azon esetre is, ha az urbéri elkülönítésnek vagy az arányosításnak különben is hivatalból eszközölni való folyamatbátételét a volt földesúri minőségben érdekelt felek kérték vagy kérik, de a kitűzött tárgyalásokon nem jelennek meg, vagy az ügy lebonyolítását más módon akadályozzák.

Ha a jelen szakasz első bekezdése értelmében egyenileg megidézett alperesek sem maguk, sem kellő meghatalmazott által meg nem jelennek, a tárgyaló bíró részükre ügygondnokot nevez s a tárgyalásra új határnapot tűz ki, melyre ugy az alpereseket, mint az ügygondnokot megidézi. Ily esetekben a további birói határozatok nemcsak az ügygondnoknak, hanem az alpereseknek is kézbesítendőek (jelen utasítás 12. §.).

Ha a kereset a jelen szakasz második bekezdése értelmében az érdekeltek összessége ellen intéztetett, kötelesek az alperesek magukat a tárgyaláson egy közös

vagy több külön meghatalmazott által képviseltetni. Ha pedig az alperesek meg nem jelennek, vagy a meghatalmazottak választására vonatkozó birói felhívásnak eleget nem tesznek: részükre ügygondnokot az eljáró bíró nevez ki s a tárgyalást nyomban ezzel tartja meg. Az utóbbi esetben a további birói határozatok csupán az ügygondnoknak kézbesítendőek.

39. §.

Közös használatú terület arányosítása végett megindított perben a keresettől elállásnak helye nincs, s ha azt a felperes vagy az érdekelték valamelyike folytatni nem kívánja, a per továbbfolytatására ügygondnok nevezendő.

Erdők, legelők s nádasok urbéri elkülönítése végett indított keresetben a felperesnek a pertől való elállása azon hatálylyal bír, hogy a per tárgyát képező ingatlanok iránt támasztott igényéről végleg lemondottnak tekintetik.

Ha a volt földesur, a volt urbéresék haszonvételével terhelt erdők, legelők vagy nádasokból igényelhető részesedéséről lemondott, a közös használatban maradó területre nézve a volt urbéresék, az iskolák és egyházak egyéni részesedésének aránya hivatalból állapítandó meg.

40. §. (törv. 5. b) §.)

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítése, valamint az arányosítás végett indított perekben a megengedhetőség iránt hozott ítéletnek magában kell foglalnia az urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát képező ingatlanok megállapítását és telekkönyvi megjelölését.

Az arányosítás megengedhetőségére vonatkozó tárgyalás és ítélet, ha az illető ingatlanokat a volt urbére-

sek haszonvételei is terhelik, hivatalból kiterjesztendő az urbéri elkülönítés megengedhetőségének kérdésére is.

III. FEJEZET.

A tagosítás megengedhetősége.

41. §. (törv. 6. §.)

A tagosítás minden község határára nézve külön eszközrendő, s rendszerint a község határának egész területére kiterjed.

Senkit sem lehet arra kötelezni, hogy birtokáért más község határán fogadjon el kielégítést.

A tagosítást a birtokosok bármelyike kérheti, s az mindig elrendelendő, ha a tagosítást kívánók birtoka, a tagosítandó község területének egy negyedrészt képezi.

Ezen egy negyedrészt területi kiszámítása tekintetében, az adókataszteri adatok irányadók.

Az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak, a közintézetek és köztársulatok, valamint a gyámság és gondnokság alatt levők birtoka az általános tagosítást kívánók birtokához számítandók.

Urbéri haszonvételekkel terhelt azon erdők, legelők és nádasok, valamint arányosítás alá tartozó azon közös használatú területek, melyeknek rendezése még befejezve nincs, az általános tagosítást kívánók birtokához számítandók, — ellenben azok, melyeknek urbéri elkülönítése vagy arányosítása már megtörtént, azoknak birtokához számíttatnak, kiknek a megosztás szerint tulajdonát képezik.

42. §. (törv. 7. §.)

Természetes határokkal bíró vagy művelés-mód által elkülönített egyes határrészeknek (dülők) gazdasági javítások céljából kívánt külön tagosítása, az illető terület egy negyedét bírónak indokolt kérelmére azon község összes határának tagosítása nélkül is megengedhető.

A törvény 6. §. (jelen utasítás 41. §.) három utolsó bekezdésének rendelkezései részleges tagosítások eseteiben megfelelően alkalmazandók.

Továbbá bármelyik félnek indokolt kérelmére, a tagosítás megengedése iránti ítéletben elrendelheti a bíróság azt, hogy a község határához tartozó, nagy kiterjedésű erdő, legelő és havasi területek, a mennyiben urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát nem képezik, a felmérésből és tagosítási eljárásból kihagyassanak.

Ilyen esetekben a bíróság a birtokosok kívánatához kötve nincs, hanem a helyi viszonyok alapján határoz.

43. §.

A község határához tartozó, de az előző szakasz harmadik bekezdése alapján a tagosítási eljárásból kihagyott területek sem a tagosítást kívánók, sem pedig az azt ellenzők birtokához hozzá nem számítandók, hanem egészen számításon kívül maradnak.

44. §. (törv. 8. §.)

Erdők urbéri elkülönítése vagy arányosítása alkalmával, az erdők között létező egyes földrészek akkor is kicserélés alá vétethetnek, ha a határ tagosítása folyamatban nem volna.

A kicserélés ilyen esetben is a tagosítás elvei szerint eszközendő.

Olyan erdő közötti részletek, melyek az 1880-ik évi január 1-én állandó lakással be voltak telepítve, általános tagosítás esetén kívül csak a tulajdonos beleegyezése mellett képezhetik kicserélés tárgyát.

45. §.

A tagosítás iránti kérvény a község összes birtokosai ellen intézendő, kik hirdetmény útján idéztetnek meg, mely hirdetmény a községi előljáráóság által szokott módon közhírré teendő, s ugy a hivatalos lapba, mint a vidéknek legalább egy hirlapjába is beiktatandó. A tagosítás iránti kérésről egyidejűleg az illetékes árvaszék is értesítendő.

A kérvény négy példányban adandó be, melyek közül egy a helység előljáráóságának adatik ki, és egy a bíróságnál tartatik vissza, s az érdekelt felek az idéző hirdetményben értesítettnek, hogy a kérelem ezen példányát megtekinthetik.

A kérvény harmadik példánya a tagosítást kérő félnek, és negyedik példánya az árvaszéknek kézbesítettik.

A helységelőljáráóság a hirdetmény közzétételéről a bíróságához bizonyítványt beküldeni köteles.

A tárgyalás a kihirdetés s illetőleg a hirlapi közzététel valószínű idejétől számított 45 napra tűzendő ki.

A tárgyalás elrendelésével egyidejűleg a törvényszék az egynegyedrészes terület kiszámítására való tekintettel hivatalból beszerzi a gyámság és gondnokság alatt levők névjegyzékét, valamint a birtokukra vonatkozó adatokat, továbbá hivatalból intézkedik, hogy a szükséges adókataszteri adatok a tárgyalás alkalmával az eljáró bíró rendelkezésére álljanak.

Minden oly kérvény benyújtásáról, mely valamely község egész határát felölelő tagosítás megengedésére

irányul, a kataszteri háromszögelési adatok előkészítésének kieszközlése czéljából a kir. törvényszék az igazságügy-ministerhez jelentést tenni köteles.

A tagosítás megengedhetősége iránti határozat a tagosítást kérő és a tagosítást ellenző felek közös meghatalmazottjainak, s szokott módon kihirdetés végett a község előljáróságának kézbesítettik.

46. §. (törv. 9. §.)

A tagosítási kérelem nyomán a helyszíne tárgyalás tüzendő ki, s ez alkalommal a kiküldött tárgyaló bíró az érdekelt felek meghallgatása után hivatalból nyomozza ki, hogy a tagosítás elrendelésének feltételei, s illetőleg a részleges tagosítás (törv. 7. §.; jelen utasítás 42. §.) helyes indokai megvannak-e?

A tárgyalásra szabályszerűen megidézett, de meg nem jelent felek úgy tekintetnek, mint a kik a tagosításba beleegyeznek.

A felek nyilatkozatai és a beszerzett adatok alapján a kir. törvényszék a tagosítás megengedhetősége felett határozatot hoz, mely az illető kir. táblához felebbezhető. A harmadbírószághoz felebbvitelnek csak akkor van helye, ha a kir. tábla az első bíróság határozatát megváltoztatta.

Ha a tagosítás azon okból nem engedtetik meg, mivel az azt kívánók birtoka a törvényes mértéket nem éri el, a tagosítás újból kérelmezhető, mihelyt e hiány pótoltatott.

47. §.

Tagosítás esetében azzal egyidejűleg az ugyanazon község területére vonatkozó összes birtokrendezési ügyek végleg elintézendők.

A bíróság hivatalból gondoskodni köteles, hogy a

jelen utasítás 28. és 36. §-aiban elősorolt perek és ügyek lehetőleg a tagosítási előmunkálatok folyama alatt s mindenestre a tagosítási tervezet megállapítása előtt jogérvényesen elintéztessenek.

E czélból a kir. törvényszék az említett pereket és ügyeket az eljáró birónak a kiküldés alkalmával (törv. 10. §., jelen utasítás 48. §.) jegyzék mellett adja át, mely az ügy naplójához csatolandó.

IV. FEJEZET.

Az előmunkálatok.

48. §. (törv. 10. §.)

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítését, az arányosítást és tagosítást megengedő határozatnak jogerőre emelkedése vagy az iránt a bíróság előtt keletkezett egyezségnek létrejötte után, a kir. törvényszék az előmunkálatok vezetése és teljesítése végett egyik birói tagját küldi ki, s ez a birtokrendezési összes előmunkálatokban hivatalból és önállóan jár el.

49. §. (törv. 11. §.)

Az előmunkálatokat képezik :

1. erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésénél, valamint arányosításoknál :

a) a rendezés tárgyát képező terület mérnöki felvétele és területi kiszámítása ;

b) a kicserélés alá vétetni kért erdő közötti földrésztelteknek és a helyettők följánlott ingatlanoknak (törv. 8. §.; jelen utasítás 44. §.) mérnöki felvétele és területi kiszámítása ;

c) az urbéri illetményeknek és az arányosítás kulcsának megállapítása végett a törvény értelmében szükséges adatoknak és bizonyítékoknak beszerzése;

d) az esetleg szükséges osztályozás és becslés;

e) a mérnöki munkálatok hitelesítése.

2. Tagosításoknál:

a) a tagosítandó terület határainak tüzetes megállapítása s az egész terület mérnöki felvétele és kiszámítása;

b) az egyéni birtokállapot mérnöki felvétele és területi kiszámítása;

c) az osztályozás és az esetleg szükséges becslés;

d) a mérnöki munkálatok hitelesítése.

Ha a rendezés vagy tagosítás tárgyát képező birtokról korábbi használható felvétel létezik, és ha azt a felek alapul egyetértőleg elfogadják, ez esetben az újabb felmérés mellőzhető.

Ha ugyanazon községben a tagosítással egyidejűleg urbéri elkülönítés vagy arányosítás is van folyamatban, az előmunkálatok együtt és kapcsolatosan teljesítendők.

50. §.

Azon kérdés eldöntésénél, vajjon az előző szakasz utolsóelőtti bekezdésében említett felvétel a kitűzött célra használható-e vagy sem: az eljáró bíró a felek előadásához kötve nincs, hanem a kolozsvári kataszteri igazgatóság meghallgatása után határoz [törv. 18. §. a); jelen utasítás 91. §. a)].

51. §.

Oly esetekben, midőn az urbéri elkülönítés tárgyát képező erdők, legelők és nádasokból igényelhető részese-
désről a volt földesurak lemondanak, valamint a csupán egy

köztség hirtokosait érdeklő olyan arányosítások eseteiben, midőn illetményének természetben elkülönítését egyik részes sem kívánja, a mérnöki felvétel mellőztethetik, s ily esetekben az eljárás a részesedési aránynak megállapítására korlátozható.

52. §. (törv. 12. §.)

Az előmunkálatoknak folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó bírói eljárás alkalmazandó, melynél alakszerű perbeszédeknek helye nincs.

A tárgyalás céljának megjelölése mellett szabályszerűen megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Az eljáró bíró minden felmerülő kérdésben köteles a felek között a békés megegyezés létrehozatalát megkísérteni és annak eredményét jegyzőkönyvbe venni. A megegyezés létre nem jötte esetében, a vitás kérdés iránt a felek nyilatkozatai jegyzőkönyvbe vétetnek s az eljáró bíró az ügy tisztába hozatalára szükséges adatokat és bizonyítékokat hivatalból szerzi be.

53. §.

Az eljáró bíró a tárgyalásoknak a jelen utasítás szerint előirt sorrendjét megtartani köteles és az előzetesen megoldandó feladat teljes elintézése előtt nem veheti tárgyalás alá a csak azután következő kérdés megoldását, jelesül nem vonhatja az előmunkálatok körébe az ügy érdemének és a végrehajtásnak kérdéseit és viszont nem halaszthatja el az előmunkálatok keretébe tartozó kérdések megoldását az ügy érdemére és még kevésbé a végrehajtásra.

Egyezségek azonban bármikor köthetők az eljárás későbbi feladatát képező kérdések fölött is. Az elhelyez-

kedés iránt ellenben nem lehet az osztályozás és becslés befejezése előtt érvényesen egyezséget kötni.

54. §.

Az összes tárgyalásokat, a tanuk kihallgatását, a szükséges szemléket, az osztályozást és becslést, valamint a hitelesítést az eljáró bíró személyesen vezeti.

55. §.

Az eljáró bíró köteles intézkedni, hogy az előmunkálatok folyama alatt a jelen utasítás értelmében tartandó tárgyalások fontos ok nélkül el ne halasztassanak, hanem az ezen tárgyalásokon megoldandó összes kérdések elintézésével befejeztessenek.

Ha a tárgyalás megszakítása a működő mérnök mulasztása miatt vált szükségessé, a mulasztó az eljáró bíró által, a tárgyalás elhalasztása által okozott összes költségekben föltétlenül elmarasztalendő (jelen utasítás 91. §. *d*).

56. §.

Az eljáró bíró minden oly urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyben, melyben az eljárás tárgyát képező területen rendezetlen patakok, vízfolyások, mocsarak vagy állóvízzel borított területrészek fordulnak elő, az előmunkálatok kérdésében tartott tárgyalás alkalmával köteles az érdekelt felek figyelmét arra is felhívni, illetőleg okszerű felvilágosítás által odahatni, hogy a szóban levő területek vizeinek rendezését, illetőleg lecsapolását a birtokosok saját jól felfogott érdekükben lehetőleg még az osztályozást megelőzőleg keresztülvinni igyekezzenek; egyuttal azt is értésükre adván az érdekelteknek, hogy a szóban forgó munkálatok terveit az ez idő szerint

Kolozsvártt állomásozó kerületi kulturmérnöki hivatal díjtalanul fogja elkészíteni (1889. évi aug. 27-én 30.081. sz. a. kelt rendelet, R. T. 2009. l.).

57. §. (törv. 13. §.)

Az urbéri elkülönítés, arányosítás és tagosítás alatti területekre nézve az eljárás folyamában felmerülő határjárásai és mesgyeigazítási vitás kérdések fölött, valamint az urbéri elkülönítés vagy arányosítás tárgyát képező területek birtokállapotának ideiglenes fentartása fölött, a törvényszék által kiküldött eljáró bíró a sommás eljárás szabályai szerint külön tárgyalást tart és első fokban önállóan ítél.

Ezen kérdésekben az 1868. évi LIV., illetőleg 1881. évi LIX. törvényzikknek az eljárásra, a bizonyításra és a perorvoslatokra vonatkozó szabályai alkalmazandók. Perujításnak ez ügyekben helye nincs.

Ezen külön tárgyalandó kérdések az urbéri birtokrendezés, arányosítás vagy tagosítás menetére halasztó hatálylyal nem bírnak.

58. §.

Az előző §-ban felsorolt ügyekben a felek írásbeli beadványai a kir. törvényszékhez benyújtandók. Az eljáró bíró határozatait a kir. törvényszék iktatói száma alatt, mint annak kiküldött egyes bírāja adja ki, s jelentéseit a felsőbb bírósághoz is ily alakban terjeszti fel.

Ezen ügyek az urbéri elkülönítés, arányosítás, vagy tagosítás ügyétől elválasztva külön jegyzőkönyvben tárgyalandók és elintézendők.

Felebbvitel esetében ez ügyek azonnal felterjesztendők és a felsőbb bíróságok által soron kívül elintézendők.

Az urbéri elkülönítés, vagy arányosítás tárgyát képező

területek birtokállapotának ideiglenes fentartása iránt a kir. járásbiróságok előtt folyamatban levő perek az előző §-ban szabályozott módon leendő további elintézés végett az illetékes kir. törvényszékhez hivatalból átteendők.

Olyan perek, melyek határjárás és megye-igazítás iránt az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatti területekre vonatkozólag a kir. járásbiróságok előtt tétettek folyamatba a kir. törvényszék határozata és megkeresése folytán ahhoz átteendők.

Az erdőtörvény (1879 : XXXI. t.-cz.) 17. és 24. §-ainak az üzemtervekre vonatkozó intézkedései az ideiglenes birtokállapot birói fentartásánál figyelembe veendőek.

59. §.

A kir. törvényszék az eljáró birónak kiküldése alkalmával intézkedik az iránt, hogy az illető telekkönyvi hatóság az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tárgyát képező területre vonatkozó összes telekjegyzőkönyvek (betétek) *A*) és *B*) lapjainak kivonatos hiteles másolatait, valamint a részletlajstromnak, névjegyzéknek és vázrajzoknak másolatait haladék nélkül készíttesse el és a kir. törvényszéknek küldje meg, mely azokat az eljáró birónak adja át.

Ezen másolatok elkészítésének költségeit az érdekeltek viselik, s azok a költségelőirányzatba (137. §.) felveendőek.

Ha az illető község határát vasuti vonal érinti, a megfelelő központi telekkönyvnek az illető határra vonatkozó birtoklapjáról (1868 : I. t.-cz. 32. §. és 1881 : LXI. t.-cz. 14. §.) készített hivatalos másolat is megszerzendő.

Az eljáró biró kiküldése alkalmával egyidejűleg a kir. törvényszék az iránt is intézkedik, hogy az 1880. évi november 20-án 3149. I. M. E. sz. alatt (R. T. 1267. l.) kelt rendelethez mellékelte utasítás 1. és 2. pont-

jaiban meghatározott kivetési lajstromokat az adóhivatalok haladéktalanul megküldjék és hogy a fentebb elősorolt telekkönyvi adatok másolatainak, a hirdetményezéseknek, valamint az előmunkálatok megkezdése végett kiküldendő bizottságnak költségeire megkivántató összeget az ezek előlegezésére köteles felek befizessék.

Községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben a kir. törvényszék az eljáró bíró kiküldése alkalmával megkeresi a kolozsvári kataszteri igazgatóságot, hogy a község határára vonatkozó háromszögelési adatokat közölje a kir. törvényszékkal, mely azokat az eljáró bíró rendelkezésére bocsátja.

Az előmunkálatok elrendelt megkezdéséről az illető közigazgatási hatóságok oly figyelmeztetéssel értesítendő, hogy ha a községi, megyei, vagy állami utakra nézve változtatás, vasut építése, árkok, patakok, folyók szabályozása, csatornák ásása volna tervben, azt a kir. törvényszékkal közöljék.

Az előmunkálatok elrendelt megkezdéséről az illető telekkönyvi hatóság azzal értesítendő, hogy a telekkönyvi adatok másolatainak kiállítása után ott felmerülő birtokváltozásokra vonatkozó végzéseit a kir. törvényszékkal közölje, mely azt az eljáró bírónak adja ki.

60. §.

Az előző szakasz értelmében megszerzett telekkönyvi adatokat és esetleg háromszögelési pontokat az eljáró bíró a működő mérnöknek a felvételi munkálatokba való bevezetés alkalmával adja ki és a telekkönyvi adatok kiállítása után felmerült birtokváltozásokról az előző szakasz utolsó bekezdéséhez képest közölt telekkönyvi végzéseket az osztályozás és becslés alkalmával elismervény mellett a működő mérnöknek átadja és utasítja őt azoknak pon-

tos átvezetésére. A később érkező telekkönyvi végzéseket az eljáró bíró magánál tartja és a jelen utasítás 85. §-a szerinti eljárás alkalmával használja fel.

61. §.

Az eljáró bíró az előmunkálatok megkezdése végett a helyszínére határnapot tűz ki, melyre mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekből (betétekből) kitetszőleg az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tárgya iránt tulajdoni czímen érdekelteknek mutatkoznak, egyénileg hivatalból megidézendők; ezenkívül az összes érdekeltek, az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alatt álló községnek előljárósága által szokott módon közhirre teendő s úgy a hivatalos lapba, valamint a vidéknek legalább egy hirlapjába beiktatandó hirdetmény által is megidéztetnek.

Az egyéni megidőzésnek elmaradása vagy a kézbesítés késedelme sem az eljárás folyamát nem akadályozza, sem jogorvoslatokra indokul nem szolgálhat.

Arányosítási és tagosítási ügyekben az előmunkálatok megkezdése végett kitűzött határnap közzétételére vonatkozó hirdetményben az eljáró bíró felhívja egyszermind a birtokrendezési mérnököket, hogy azok, a kik a kérdéses ügyben a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat ő hozzá, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

62. §.

A kitűzött határnapon mindenekelőtt az érdekelt feleknek az eljárás további folyama alatt leendő képviselete rendezendő a következő szabályok szerint:

A volt urbéresnek minden esetben külön képviseleti

csoportot képeznek; a többi kisebb birtokosok birtokaik területi nagysága szerint képviseleti csoportokba osztandók be, úgy, hogy azok, kik öt holdnál kevesebb kiterjedésű ingatlant birnak, az első csoportot, és az 5 és 50 hold közötti birtokosok a második csoportot képezzék. Az 50 holdnál nagyobb kiterjedésű ingatlanok birtokosai saját egyéni képviselötükről gondoskodni kötelesek.

A volt urbéresék és a kisbirtokosok csoportjai a további birói határozatok kézhez vétele céljából kötelesek egy, a törvényszék székhelyén lakó ügyvédet, vagy a helységben lakó önjogú tagjaik közül egy vagy legfeljebb két képviselöt választani.

Ha a volt urbéresék és a kisbirtokosok csoportjai a képviselők választását elmulasztanak, vagy egymás közt megegyezni nem tudnának, közülök egyik birtokost az eljáró biró képviselőül kinevezi. A megválasztott vagy kinevezett tagok 5 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírság terhe alatt kötelesek a megbízatást elfogadni.

Az egyéni képviseletre jogosított nagyobb birtokosok, ha maguk a törvényszék területén nem laknak, kötelesek egy, a helységben vagy a törvényszék székhelyén lakó meghatalmazottat nevezni, a mit ha elmulasztanak, a birói határozatok külön kézbesítésére igényt nem tarthatnak.

A birói határozatok és értesítések a feleken s illetőleg azoknak ezen szakaszban elősorolt képviselőin kívül mindig kézbesítendőek még a helység-előjáróságnak is, mely azokat a községben szokott módon haladék nélkül közhírré tenni és ennek megtörténtéről a határozatot kiadó eljáró biróhoz vagy törvényszékhez bizonyítványt beküldeni köteles.

Ha a felek képviselötükről maguk gondoskodnak: az eljáró biró a képviselők meghatalmazó iratait átveszi s

azokat a jegyzőkönyvhöz csatolja. Képviselőkül csak azok fogadhatók el, kik kellő felhatalmazást mutatnak be.

63. §.

Arányosítási és tagosítási ügyekben az előmunkálatok megkezdésére kitűzött tárgyalás további feladatát a működő mérnök megválasztása és a költségelőirányzat elkészítése képezi.

64. §. (törv. 14. §.)

Urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási eljárásoknál működő mérnökök gyanánt csak e részben minősítéssel bíró mérnökök alkalmazhatók.

A működő mérnöki minősítésnek és az egyöntetű műszaki eljárásnak részletei rendeleti uton szabályozandók.

A működő mérnökök állandóan alkalmazott bírósági szakértők minőségével bírnak.

Azt, hogy az 1871: VIII. törvénycikkben foglalt fegyelmi szabályok a működő mérnökökre minő módosításokkal alkalmazandók, továbbá, hogy ellenük rendbíróság kiszabásának mely esetekben és minő módozatok közt van helye: az igazságügyminister rendeleti uton szabályozza.

65. §.

A működő mérnököt urbéri elkülönítés esetében a volt földesur vagy földesurak alkalmazzák, kik helyszini eljárás nélkül írásban felszólítandók, hogy az alkalmazandó mérnököt nevezzék meg s a vele kötendő szerződést jóváhagyás végett 30 nap alatt a törvényszékhez terjeszték be.

Ha a volt földesur vagy földesurak ezen felhívásnak nem tesznek eleget: a működő mérnököt az eljáró bíró

indokolt előterjesztésére a törvényszék nevezi ki. A működő mérnököt urbéri elkülönítési ügyekben akkor is a törvényszék nevezi ki, ha a volt földesurak különböző egyének alkalmazását kérik, csakhogy ez esetben a volt földesurak által ajánlatba hozott mérnökök egyike nevezendő ki.

Arányosítás vagy tagosítás esetében azonban a működő mérnököt az eljárás által érdekelt felek közös egyetértéssel választják. Közös egyetértés hiányában, a jelen utasítás 76. §-ában meghatározott érdekcsoportok, illetőleg községek mindenikének joga van, tekintettel az eljáró bíró által előterjesztendő pályázatokra (jelen utasítás 61. §-ának utolsó bekezdése) vagy azoktól függetlenül a szerződési pontozatok előterjesztése mellett mérnököt ajánlani s ezek közül a működő mérnököt, figyelemmel az ajánlatba hozott mérnökök egyéni minőségére és a szerződésben ugy a munkadíjak, valamint a határidők tekintetében foglalt kikötésekre és azon vállalatok mennyiségére, melyekkel a jelentkezők a bíróság tudomása szerint elfoglalva vannak, a törvényszék nevezi ki.

A működő mérnököt arányosítási és tagosítási ügyekben akkor is a törvényszék nevezi ki, ha az érdekelt felek az e czélból kitűzött határnapon mérnöknek ajánlatba hozatalát bármi oknál fogva elmulasztják.

A működő mérnökkel kötendő szerződés határozatainak a munkák mennyisége, minősége és kiviteli módja tekintetében a jelen utasításban foglalt szabályokkal ellentétben állani nem szabad, és annak az I. alatt csatolt mintákban foglalt szerződési főbb pontokat magában kell foglalnia. A munkálatok teljesítésének határideje a körülmények által engedett legrövidebb időre szabandó.

A szerződés érvényéhez a kir. törvényszék jóváhagyása szükséges.

Oly esetekben, midőn a község egész határa kerül tagosítás alá, a mérnöki szerződés csak a kolozsvári kataszteri igazgatóság meghallgatása után hagyható jóvá.

66. §.

Arányosítási és tagosítási ügyekben a mérnöki szerződés a költségelőirányzattal egyidejűleg hagyandó jóvá.

67. §. (törv. 14. a. §.)

Urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben a működő mérnök kinevezésének, valamint a mérnöki szerződés jóváhagyásának kérdésében, továbbá arányosítási és tagosítási ügyekben a költségelőirányzat megerősítésének kérdésében is felelbbvitelnek van helye a kir. törvényszék által hozott végzés ellen a kir. ítélőtáblához, mely végérvényesen határoz.

Hasonlóképen egyfokú felelbbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához a költségek előlegezését elrendelő törvényszéki végzések ellen is.

A működő mérnök kinevezésének a mérnöki szerződés jóváhagyásának, valamint a költségelőirányzat megerősítésének kérdésében hozott törvényszéki végzés ellen használt felelbbvitelnek az eljárás folytatására halasztó hatálya van.

68. §.

Urbéri elkülönítési ügyekben a mérnöki szerződésnek, arányosítási és tagosítási ügyekben pedig a költségelőirányzatnak is jóváhagyása után, illetőleg, ha azt az érdekeltek egyetértőleg kérik, s egyszersmind a szükséges költségelőlégről gondoskodnak, a költségelőirányzat jóváhagyása előtt is, az eljáró bíró a bizalmi férfiak megválasztása, az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás

tárgyát képező terület határainak megállapítása, és a mérnök bevezetése végett a helyszínére határidőt tűz ki, s arra a feleket, a működő mérnököt és a szomszédos községek előljáróságait megidézi.

E határnapon első sorban az érdekeltek szükséges számú, a felmérendő területtel ismerős bizalmi férfiakat (indicatorokat) választanak meg a birtokos gazdák sorából. Ha az érdekeltek bizalmi férfiakat bármi oknál fogva nem választanak, vagy közös egyetértésre nem jutnak, azokat az eljáró bíró nevezi ki. A bizalmi férfiakat az eljáró bíró a megválasztás, illetőleg kinevezés elfogadására s kötelességük teljesítésére 100 frtig terjedhető pénzbírság terhe alatt szoríthatja.

A bizalmi férfiak napidíjának összege meghallgatásuk mellett ugyanezen alkalommal állapítandó meg (jelen utasítás 91. §.). E díjakat a törvényszék — a községi előljáróság és működő mérnök közös bizonyítványa alapján — az előmunkálatok hitelesítése után utalja ki.

A határjárást az eljáró bíró, — a községelőljáróság egy tagjának, a működő mérnöknek és a bizalmi férfiaknak jelenlétében — a határvonalok pontos megállapításával eszközli, a kellő helyeken s nevezetesen a törés-pontokon a szokásszerű határjeleket megújíttatja, szükség esetén új határjeleket állíttat fel s eljárásának eredményét, az egyes régi, megújított vagy újra felállított határjelek fekvésének körülírásával, jegyzőkönyvbe veszi. A jegyzőkönyv e része a működő mérnöknek hivatalos másolatban kiadandó.

Ha a határjárás alkalmával a szomszédos községek között a határvonal vagy mesgye iránt vita támad, ez a jelen utasítás 57. §-ának határozatai szerint az eljáró bíró által azonnal tárgyalandó és elintézendő.

A határjárással egyidejűleg az eljáró bíró a működő mérnököt a munkálatba bevezeti.

A működő mérnök és a felek az esetben, ha az eljáró bíró a határjárást nem megfelelő módon teljesíti és a felméréendő terület határait tüzetesen nem állapítja meg: orvoslásért a törvényszékhez fordulhatnak.

69. §.

A működő mérnök köteles minden általa készített munkálatot sajátkezűleg aláírni és úgy a műszaki kivitel, mint a helyszínelés és telekkönyvi adatok alkalmazásának helyes voltáért felelős.

70. §.

Ha a működő mérnököt munkája teljesítésében valaki gátolná, az illető járási szolgabíró a mérnök kérésére a szükséges karhatalom kirendelése iránt azonnal intézkedik.

Nagyobb mérvű ellenszegülés vagy az eljárás erőszakos akadályozása esetében, az eljáró bíró felkérése nyomán az alispán a fennálló szabályok utasítása szerint a fegyveres erő alkalmazása iránt haladék nélkül intézkedni és az eljárás zavartalan keresztülvitelét biztosítani köteles.

71. §.

A terület mérnöki felvételénél a következő szabályok tartandók meg:

a) Minden térkép szabványszelvényeken veendő fel, melyek 30'' (bécsi hüvelyk) hosszú és 24'' széles vászonra feszített papírból állanak; ezen szelvények hosszából 2'' 6''' és szélességéből 2'' minden oldalon szélnek hagyatik s az így megmaradó 25'' hosszú és 20'' széles lap használtatik a térkép felvételére.

b) A működő mérnök — a mennyiben a jelen utasításnak 72. §-a nem követendő — köteles először is alapháromszögmérést teljesíteni. Ezen alapháromszögelés egy külön szelvénylapon hajtandó végre és ahhoz az illető vagy a szomszédos községek határaiban esetleg meglevő országos háromszögelési pontok kiindulásul: nevezetesen az észak vonalának meghatározására szolgálóknak. Minthogy azonban ily pontok csak kivételesen állandóan rendelkezésre, az alapháromszögelés rendesen azok nélkül lesz eszközendő, az észak vonala is többnyire csak a delejtű segedelmével lesz — a mérőasztal első beállításánál — meghatározandó. E szerint a mérőasztal, ha országos háromszögméreti pontok rendelkezésre állanak, e pontok alapján nyeri a tájékozást, ha ellenben ily pontok rendelkezésre nem állanak, úgy lesz tájékozandó, hogy a szelvény-keret rövidebb vagyis 20"-es vonala — a *declinatio* számbavétele mellett — képezze a kombinált északvonalat is, és pedig nemcsak a háromszögelési alaplapon, hanem mindannyi részletszelvénylapokon is, melyek az alaplapon kék színnel kitüntetendők. A háromszögelési alaplagra a jól választott és többszöri mérések által biztosított alapvonal lesz felrakandó és annak végpontjából a háromszögelés eszközendő, mely alkalommal annyi főpontot kell meghatározni, a mennyi a részletszelvények háromszögeléséhez, a térszíni viszonyokhoz képest, szükséges lesz, de úgy, hogy minden részletszelvényre legalább is három ily főpont essék, melyekből a részletszelvényeken a háromszögelést külön lehessen célszerűen végrehajtani; meghatározandók ezenfelül az állandóság jellegével bíró s kívül álló pontok is p. o. tornyok, keresztek, szobrok, gyárak kéményei, tilalomfák stb. is, melyeket a többi főpontokkal együtt úgy az alaplapon, mint a részletszelvénylapokon ki kell tüntetni.

Az alapszelvény léptéke úgy választandó, hogy annak alkalmazása mellett a felméréndő egész területet lehetőleg egy szabványszelvénylapra fel lehessen venni és hogy az a rendszerinti léptékül szolgáló $1''=40^\circ$ léptéknek egyszerű szorozatát képezze.

c) Minden térképet — a mennyiben a jelen utasításnak 72. §-a nem követendő — a delejtű északvonala irányában a b) pont szerint úgy kell felvenni, hogy szemben tekintve, annak felső része északra essék.

d) A részletfelvételi szelvényeken a b) alatt említett álló alap pontok feltüntetendők és azokból a háromszögelés a csatlakozási pontokra való tekintettel az egész szelvényen végrehajtandó; a részletes felvétel a helyi viszonyok szerint sugármetszések vagy szögmérés és bemérés által eszközözlendő, mielőtt azonban a háromszögelés a szelvényen be nem fejeztetnék, a részletek felvételébe bocsátkozni nem szabad. A részletes felvétel léptéke $1''=40^\circ$, nagy kiterjedésű erdő, legelő és havasi területeknél kivételesen $1''=80^\circ$.

Oly egyes határrészek, melyekben számos kis részletek fordulnak elő, a részletfelvételi szelvényen összterületek alakjával veendőek fel s azokról szabványszerű mellékszelvevények készítendőek, melyeken az egyes részletek $1''=20^\circ$ lépték mellett felveendőek.

e) A felveendő összterületen találtató oly egyes részletek is mérnökileg felveendőek és kiszámítandók, melyek, mint p. o. a beltelkek, szőlők stb. a rendezésnek vagy tagosítás útján kicserélésnek tárgyát nem képezik. Az új felvételeket az esetleg létező régiebb felvételekből vett másolások által kiegészíteni nem szabad.

f) A térképen nemcsak az egyes földrészletek és a különböző művelésnemek, hanem mindazon tárgyak felveendőek, melyek, mint p. o. az utak, árkok, hegyélek, pata-

kok, források, épületek stb. a rendezési vagy tagosítási terv elkészítésénél tekintetet érdemelnek.

g) A térképen az egyes dülők és aldülők határai pontozással kitüntetendők s azok nevei beirandók és római számokkal jelölendők.

h) A felvételi térképről az eljárás alatti használatra köteles a mérnök másoló vászonra vagy papírra lehetőleg egy lapon egy teljes másolatot készíteni, melyen az egyes részletekbe a tulajdonosok nevei és a helyrajzi számok beirandók, a dülők határai és azok elnevezései kitüntetendők, s a patakok és utak szabályszerűen színezendők. Ha a tulajdonosok nevei a földrészletek kicsinysége miatt azokba be nem írathatnak, a nevek kellő hivatkozás mellett a térképi másolat szélén sorolandók elő.

Köteles továbbá a működő mérnök a község belterületén kívül eső s kieserélés tárgyát képező földrészletekre vonatkozólag az osztályozásnál használandó jegyzéket készíteni, melyben az egyes földrészletek helyrajzi számai bevezetve legyenek s az osztályszámok följegyzésére szükséges rovat nyitva legyen. Az osztályozási jegyzék két példányban készítendő (jelen utasítás 78. §.)

72. §.

Községek egész határára kiterjedő tagosítások esetében a működő mérnök az előző §. b) és c) pontjaiban körülírt eljárást nem követheti, hanem tartozik a jelen utasítás 60. §-a szerint az eljáró bíró útján nyert háromszögelési pontokból az egész község területén a grafikus háromszögelést az előző §. a) pontjához képest szelvényenként végrehajtani s ez alkalommal nemcsak a felmérés céljaira szükséges pontokat, hanem minden, a határban előforduló kiváló és állandó jellegű tárgyat, ugymint: tornyokat, kereszteket, gémes-kutakat, tilalom-

fákat, gyárkéményeket, kastélyok kupoláit stb. meghatározni s ezen tárgyakat a térképen megfelelő kirajzolással kitüntetni.

A háromszögelési pontok állandósításáról s épségben tartásáról az illető községek tartoznak gondoskodni és a pontok elpusztulásuk esetén a község költségén lesznek megújítandók.

A működő mérnök a háromszögelés befejezését az eljáró birónak bejelenti, a ki a felülvizsgálat teljesítése végett a kolozsvári kataszteri igazgatóságot megkeresi. A kataszteri igazgatóság a megkeresés vétele után 30 nap alatt egy hitelesítő kataszteri mérnököt rendel ki, a ki a háromszögelést minden egyes szelvényen behatóan és különös figyelemmel a szelvények közötti csatlakozásokra megvizsgálja s a leletet külön vizsgálati jegyzőkönyvbe foglalja.

A hitelesítő mérnök mindazon szelvénylapokat, melyeken a háromszögelést helyesnek találja, a következő záradékkal látja el: »A háromszögelés megvizsgálatván, helyesnek találtatott«.

Az ilyképen hitelesített szelvénylapon a működő mérnök a részletek felvételét a háromszögelési hitelesítés befejezése után akadály nélkül azonnal megkezdheti. Saját veszélyére szabadságában áll azonban a működő mérnöknek a részletek fölvételét a háromszögelési hitelesítés előtt is eszközölni.

Ha a hitelesítő mérnök a működő mérnök háromszögelését hibásnak, de könnyen helyesbithetőnek találja, az esetben a helyesbitést a működő mérnök által azonnal és pedig közreműködése mellett végrehajtatja.

A mennyiben azonban a helyesbités rövid idő alatt eszközölhető nem lenne, vagy a mennyiben a hitelesítő kataszteri mérnök a munkát egyáltalában hibásnak és

elfogadhatatlannak találná, ezen esetekben a hitelesítő mérnök a felettes kataszteri igazgatósághoz erről jelentést és egyuttal a további eljárásra nézve kikérendő birói intézkedés céljából a körülményeknek megfelelő javaslatot tartozik tenni.

A kolozsvári kataszteri igazgatóságtól e tárgyban vett értesülés alapján az eljáró bíró a helyesbitést, illetőleg az új háromszögelést a működő mérnök költségére rendeli el, s utasítja őt, hogy a munka befejezését a felülvizsgálat ismétlése végett jelentse be.

Azon működő mérnök szerződése, kinek helyesbitett vagy újból eszközölt háromszögelési munkája sem lenne elfogadható, felbontandó.

73. §.

Az egyes földrészetek helyszínelése a telekkönyvi váz-rajzok szerint eszközendő. Ezen műveletnél a mesgyék kimutatása végett a jelen utasítás 68. §-a szerint megválasztott bizalmi férfiak (indicatorok) a működő mérnök feihívására a helyszínelés megjelenni és felvilágosítást adni tartoznak. Ha a szomszédos birtokosok között a mesgye iránt vita támad, s az a bizalmi férfiak közbejöttével ki nem egyenlíthető, a működő mérnök a vitás területet külön felvenni, s erről az eljáró bírónak jelentést tenni köteles. Ezen vitás kérdések a jelen utasítás 57. §-ának határozatai szerint az osztályozás alkalmával tárgyalandók és intézendők el.

A földrészetek számozásánál a telekkönyvi helyrajzi számok pontosan megtartandók. Ha ugyanazon egy helyrajzi számmal bíró földrészet különböző művelésnemek, utak, árkok stb. miatt több részre oszlik, az egyes részetek a helyrajzi alapszámmal és a betűsor (*a*, *b*, *c*) kisbetűvel jelölendők meg. Ha ugyanazon egy helyrajzi

számmal bíró földrészlet telekkönyvön kívül tényleg felosztva több egyén birtokában van, az egyes részletek a helyrajzi alapszámmal és folyó arab alszámokkal jelölendők meg.

Ha olyan földrészletek fordulnak elő, melyek a telekjegyzőkönyvben (betétben) tévedésből felvéve nincsenek, ezek a határbeli legutolsó helyrajzi szám után következő számokkal jelölendők meg, de a földkönyvben — kellő hivatkozás mellett — a fekvésüknek megfelelő földek sorába iktatandók be.

74. §. (törv. 14. b) §.)

Ha a megengedhetőség iránt hozott ítélet szerint felmérés tárgyát nem képező birtokrészletek felmérésének szüksége az előmunkálatok alatt merül fel, erről a működő mérnök az eljáró bírónál indokolt jelentést tesz, a ki, ha szükséges, az érdekelt feleknek a költségekre is kiterjedő meghallgatása után a felmérés kérdésében határoz (törv. 18. §., jelen utasítás 91. §.).

75. §.

Mihelyt a mérnök a felvételi térkép, ennek másolata és a két példányban kiállított osztályozási jegyzék (jelen utasítás 71. §. utolsó bekezdése) bemutatása mellett a felvételi munkálat befejezését igazolja, az eljáró bíró az osztályozást és becslést teljesítő szakértők megválasztására, valamint az osztályozás és becslés teljesítésére határidőt tűz ki, s arra a feleket megidézi.

76. §. (törv. 15. §.)

Az osztályozást és becslést szakértői bizottság teljesíti.

E bizottság tagosítás esetében egy elnökből, négy

rendes és két póttagból —, urbéri elkülönítési és oly arányosítási ügyekben pedig, melyeknél csak egy község határa van érdekelve, egy elnökből és két rendes tagból áll, kik közül mindenik érdekcsoport két rendes és egy póttagot, illetőleg egy rendes tagot választ.

A póttagok csak a rendes tagok akadályoztatása esetében működnek.

A szakértők választásánál érdekcsoportot képeznek:

a) urbéres viszonyú községekben, egyfelől a volt földesurak, másfelől a volt urbéresek; az egyházak, iskolák és más jogi személyek a volt földesurak csoportjához számíttatnak;

b) városokban, szabad és vegyes községekben urbéri elkülönítésnél, arányosításnál vagy általános tagosításnál a község összes területének —, részleges tagosításnál pedig a tagosítás alatti területnek fele részét bíró nagyobb birtokosok egyfelől és a fenmaradó kisebb birtokosok másfelől. Elkülönítés vagy arányosítás tárgyát képező közös területek, valamint a községi vagydon a számításnál kihagyatnak és a szakértők választásánál egyik érdekcsoportban sem vesznek részt.

Ugyanazon érdekcsoportnak tagjai közmegállapodás hiányában egymás közt birtokaránylagos többséggel határoznak.

Olyan arányosításoknál, melyeknél több község van érdekelve, minden érdekelt község a bizottságba két szakértőt választ.

A szakértői bizottság elnökét az érdekcsoportok, vagy az érdekelt községek közös egyetértéssel választják; közös egyetértés hiányában pedig az eljáró bíró nevezi ki.

Erdők osztályozása és becslése esetében az ezen munkálatot teljesítő szakértői bizottság elnökének erdészeti szakismeretekkel kell bírnia.

Ha a megválasztott szakértő a helyszíni tárgyaláson meg nem jelen: az eljáró bíró az illető érdekcsoportot vagy községet más, azonnal előállítható szakértő választására szólítja fel.

Ha ez esetben a szakértő haladék nélkül elő nem állítható, vagy valamely érdekcsoport vagy község a választást akár eleve, akár ez alkalommal elmulasztja: a hiányzó szakértőket az eljáró bíró nevezi ki.

Az osztályozást és becslést teljesítő szakértői bizottságnak a működő mérnök sem elnöke, sem tagja nem lehet de az osztályozási és becslési eljárásnál minden esetben jelen kell lennie (törv. 16. §., jelen utasítás 79. §.), a nélkül azonban, hogy ezért külön díjazást igényelhetne.

77. §.

Szakértőként nem alkalmazható olyan személyek, kik életük 24-ik évét még be nem töltötték, vagy a kik elmebeli vagy testi fogyatkozás miatt, a helyszínén teljesítendő munkálatban részt venni nem képesek.

A felek kifogása folytán a szakértői működésből kizárhatóak azok, kik hamis tanuság, hamis eskü, vagy valamely nyereségvágyból elkövetett büntett- vagy vétésben bűnösöknek ítéltettek.

A szakértők elleni kifogás azok választása vagy kinevezése alkalmával azonnal előadandó, s a felett az eljáró bíró határoz, mely határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

A szakértőnek nem szabad részt venni oly földrészlet osztályozásában, vagy oly tárgy becslésében, mely neki, nejeinek, le- vagy felmenő rokonainak, testvérének vagy vele első ízben sógorságban álló személynek tulajdona.

A szakértők a munkálat megkezdése előtt az eljáró bíró által feleskettetnek.

A szakértők díjait külön rendelet szabályozza.

78. §.

Az osztályok és mintaföldeknek előzetes és a helyszínen eszközöndő felállításánál az érdekelt feleknek joguk van megjegyzéseiket szóval előadni, jegyzőkönyvbe azonban csak a bizottsági megállapodások vétetnek. Az egyes földrészletek osztályozásánál, valamint egyes tárgyak beclésénél az érdekelt felek szintén jelen lehetnek, de a bizottsági eljárásba beleszólásuk nincs.

A működő mérnök a térképi és telekkönyvi adatok, valamint az osztályozási jegyzék két példányának előterjesztésével járul a bizottság munkálatához, és köteles az egyes földrészletek osztályszámait az osztályozási jegyzéknek általa vezetett egyik példányán az illető rovatokba arab számokkal sajátkezűleg bevezetni, és ha egyes földrészletek különböző részei különböző osztályokba soroztattak, e részeket a felvételi térképen, a bizottság utasításaihoz képest, pontozott vonalakkal kitüntetni.

Az eljáró bíró az eljárás szabályszerű menetét személyesen intézi, a bizottság időnkint működő tagjait és az osztályok és mintaföldek felállítása iránt hozott megállapodásokat jegyzőkönyvbe iktatja, s az egyes földrészletek osztályszámait a jegyzőkönyv kiegészítő részéül tekintendő és megfelelő helyen ahhoz füzendő osztályozási jegyzéknek másik példányán az e célra szolgáló rovatokba bettükkel sajátkezűleg bevezeti.

Épületek, erdők vagy más beruházások beclésénél a megbeclülendő tárgyak körülirandók s a szakértői bizottság megállapodásai rövid indokolással jegyzőkönyvbe veendők, esetleg külön írásban elkészítve ahhoz csatolandók. Az

osztályozott területen levő oly utak, melyek a rendezés folytán változást szenvedhetnek, szintén osztályozandók.

Az osztályozás és becslés céljából megválasztott szakértők működése az eljárásnak az ügy érdeméhez tartozó kérdéseire és feladataira nem terjed ki, s arra azt az eljáró bíró sem terjesztheti ki.

Erdőelkülönítési ügyekben az osztályozás és becslés alkalmával az eljáró bíró utasítja a szakértőket, hogy a megfelelő osztályozási és becslési munkálatokba mindazon adatokat, melyek a telki illetmény mennyiségének megállapítására szükségesek, szintén fölvegyék, u. m.: a fa nemét, átlagos korát, a jelenlegi fakészletet, a talaj termőképességét, a szabályszerű erdőkezelés mellett várható évi hozamot stb.

Az erdőtörvénynek (1879 : XXXI. t.-cikknek) a védőerdőkre és feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedései figyelembe veendők s a szakértő bizottságnak az erdő ily minőségére vonatkozó s előzetesen beszerzendő segédadatokat szintén rendelkezésére kell bocsátani.

79. §. (törv. 16. §.)

Az osztályozás és becslés az eljáró bíró vezetése alatt és a működő mérnök közbejöttével, a helyszínen eszközöltetik, s annak bevégezése után a munkálat a szakértői bizottság és a felek jelenlétében felolvastatik (jelen utasítás 80. §.) s aláírás által hitelesítettik.

Ez alkalommal az osztályozás vagy becsléssel meg nem elégedő feleknek jogukban van felszólalásaikat előadni, melyek jegyzőkönyvbe veendők.

A bizottság a felszólalásokat a helyszínen haladéknélkül vizsgálat tárgyává teszi és fölöttük határoz.

Bármelyik érdekelt félnek a felülvizsgálat megkezdése előtt kifejezett kívánságára, a bizottság ezen eljárás-

sánál annak elnökéül — a törvény 15. §-ában (jelen utasítás 76. §-ában) meghatározott módon — oly szakértő alkalmazandó, a ki az osztályozás és becslésben részt nem vett.

Ez újabb eljárás az előbbihez hasonló módon hitelesítendő.

80. §.

Az osztályozási és becslési munkálatokat a felek bármelyikének kérelmére tartozik az eljáró bíró az előző §-ban említett felolvasás után az aláírás előtt a közszemléhöz 24 órára közszemlére kitenni s a közszemlénél jelentkezőknek úgy ő maga, mint a működő mérnök a kért felvilágosításokat megadni. Szükség esetén a közszemlére való kitétel időtartama meghosszabbítható, de összesen három napnál hosszabb időre nem terjedhet.

Az eljáró bíró személyes közreműködése nélkül teljesített osztályozás és becslés semmis. Az ily módon eszközölt osztályozásnál közreműködő szakértők napidíjakat és költséget nem igényelhetnek, sőt az esetleg kapott előlegeket is visszafizetni tartoznak; a mulasztó eljáró bíró sem veheti igénybe a szabályszerű illetményeket és a netalán kapott előlegeket szintén megtéríteni köteles.

81. §.

Az osztályozás és becslés befejezése után az osztályozási jegyzőkönyv hiteles másolatának közlése mellett a működő mérnök a területek kiszámítására s a földkönyv és birtokívek elkészítésére utasítatik, mely munkálatnál a következő szabályok tartandók meg:

a) Az eredeti felvételi térképen minden egyes részletbe annak meghatározott osztályszáma és a szántókon kívül minden más művelési nemnek jelző betűi vörös

szinnel beirandók. Ha egyes földrészleteknek különböző részei különböző osztályokba soroztattak, e részek alszámokkal megjelölve külön kiszámítandók.

b) A terület-kiszámítási műveletről a működő mérnök a község egész határára kiterjedő tagosítás esetében a II. számú *A*) minta szerint, minden más esetben a II. számú *B*) minta szerint pontos ellenőrzési számítást készít, melyben köteles szelvényenkint kitüntetni: a szelvények papírbeszáradási adatait, az üres, teli és szelvényen kívüli összterületeknek kiszámítását, a dülők és aldülők mint számítási csoportok területének kiszámítását s végre a rendezés vagy tagosítás alatti összterület kimutatását.

c) Az egyes részletek területeinek kiszámítása után azok a III. számú minta szerint készitendő földkönyvbe vezetnek be s abban a dülők és aldülők külön-külön és a könyv végén együtt is összegeztetnek. A földkönyvben minden egyes helyrajzi szám mellett külön rovatban kitüntetendő azon telekjegyzőkönyv (betét) száma, a melyben az illető részlet előfordul.

a) A dülők és aldülők, valamint az egész terület osztályonkint külön és együtt is becsholdakra átszámítandók s azok becsterülete a kataszteri területösszeg számai alá vörös tintával bevezetendő. A becsholdak három tizedes törttel számítandók ki.

e) Minden egyes földrészlet után az illető rovatba beirandó a telekkönyvi tulajdonosnak s ha több tulajdonostárs létezik, a telekjegyzőkönyvben (betétben) legelől megnevezett tulajdonosnak neve, a tulajdonközösségnek jelzése mellett.

f) A birtokívekbe ugyanazon telekkönyvi tulajdonosnak a tagosítás alatti területen létező összes ingatlanai belefoglalandók.

A működő mérnök köteles ezen szakasz c) és f)

pontjai szerint készítendő földkönyv és birtokív »Megjegyzés« rovataiba a telekkönyvi tulajdonostól különböző tényleges birtokos nevét bevezetni.

Ha a telekjegyzőkönyvben (betétben) ugyanazon tulajdonosnak egyes ingatlanaira külön bejegyzett tulajdoni igények fordulnak elő, ez esetben azok ugyanazon birtokívben külön kitüntetendők és a megfelelő új tagok elhelyezésénél is külön kijelölendők.

A birtokívek, a telekjegyzőkönyvek (betétek) teljes jogcímeinek bejegyzése s azok sorrendjének és számainak megtartása mellett, a IV. sz. alatti minta szerint készítendő. Megszűnt vagy ugyanazon tulajdonos birtokívében egyesített telekjegyzőkönyvek (betétek) számainál a megszűnés és annak oka megjegyzendő. A birtokívek a könyv alakba bekötött nyomtatott mintázatba megszakítás nélkül egymásután irandók be.

g) Az egyes birtokívek külön összegezendők s osztályonként és egészben becsterületre átszámítandók.

A birtokívek címeiből s azok kataszteri és becsterület szerinti végösszegeiből készítettik a summarium, melynek együtt és osztályonként összesített végeredménye a földkönyv megfelelő végösszegeivel teljesen egybevágónak kell lenni.

82. §.

Községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben az ellenőrzési számítás még a részletek területszámításának megkezdése előtt a kolozsvári kataszteri igazgatóságnál felülvizsgálandó s a további eljárás csak akkor folytatható, ha ezen ellenőrzési számítás a helyességet igazoló záradékkal ellátva visszaérkezett.

A kataszteri igazgatóság az ellenőrzési számítást rendszeres vizsgálat alá véteti úgy, hogy a község egész

területe, valamint a számítási csoportok területei végérvényesen megállapíttassanak.

A vizsgálat alkalmával talált hibák egy hibaíven kimutatandók, s ha könnyű szerrel helyesbíthetők, hivatalból kiigazítandók. Ha azonban a helyesbítés nagyobb mérvű számítást igényelne, vagy pedig ha teljesen új számítás szüksége forogna fenn, rövidebb eljárás szempontjából, a kiigazítást, illetőleg újból való számítást a kataszteri igazgatóság mérnöki osztályának vezetője a működő mérnök terhére elrendeli.

A vizsgálat teljesítése után a helyes ellenőrzési számítás a következő záradékkal látandó el: »Az ellenőrzési számítás átvizsgáltván, helyesnek találtatott.« A munka helyességét a hitelesítő mérnök sajátkezű aláírásával igazolja. Az átvizsgált ellenőrzési számítás a felvételi térkép-szelvényekkel együtt azután a részletek területének kiszámítása végett a kolozsvári kataszteri igazgatóság által az eljáró bíró útján a működő mérnöknek megküldendő.

A kolozsvári kataszteri igazgatóság mérnöki osztályának vezetője az ellenőrzési számításokról jegyzéket vezet, melybe a község s a számítási csoportok területeit a részletes kiszámítás ellenőrizhetése végett bevezeti. Ezen jegyzékek a hibaívvel együtt a kolozsvári kataszteri igazgatóságnál visszatartandók s megőrzendők.

83. §.

A működő mérnök befejezett előmunkálatait, u. m. az eredeti felvételi térképet, ellenőrzési számítás, földkönyvet, birtokíveket és summariumot, valamint — a mennyiben a jelen utasítás 71. §-ának b) pontja nyert alkalmazást —, a háromszögelési alapszelvényt is az eljáró bíróhoz adja be.

Ugyanez alkalommal köteles a működő mérnök egy vázrajzot is beadni, mely a rendezés vagy tagosítás alatti

egész területet lehetőleg egy szelvényen tünteti fel. E vázrajzon az egyes dülők és aldülők határai, azok neve és sorszáma kitüntetendők, minden dülőbe annak kataszteri területe fekete és becsterülete vörös tintával beirandó s az egész vázrajz a tömegesen előforduló művelésnemek szerint úgy színezendő ki, hogy ez által az egész területnek könnyű áttekintése lehetővé tétessék.

84. §.

Az eljáró bíró a hozzá beadott mérnöki előmunkálatokat haladéktalanul megküldi a kolozsvári kataszteri igazgatóságnak, hol azokat a mérnöki osztály lehetőleg a leendő hitelesítő mérnökkel tüzetes vizsgálat alá véteti. E vizsgálatnak ki kell terjeszkednie mindazon kérdésekre, melyeknek elintézése nem igényli a helyszínén való munkálkodást.

A kataszteri igazgatóság mérnöki osztálya vizsgálata eredményéről 30 nap alatt szakvéleményt készít s egyszerűs mind arról is nyilatkozik, vajjon a munkálat teljes-e és vajjon az eddigi vizsgálat szerint remélhető-e a munkálat hitelesítése vagy nem. Igenlő esetben a netalán talált hibákról másolatban hiba-ívet mellékel.

Az eljáró bíró a mérnöki előmunkálatoknak s a szakvéleménynek megérkezése után a működő mérnököt utasítja az esetleges hibák kiigazítására s ennek megtörténtével a hitelesítésre határidőt tűz, a melyre az érdekelt feleket s a működő mérnököt megidézi.

A kitűzött tárgyaláson a mérnöki előmunkálatok az érdekelt felek elé terjesztetnek s a földkönyv és a birtokívek felolvastatnak. Ez alkalommal az érdekelteknek joguk van a mérnök munkálata ellen a munkálatok műszaki részét nem érintő felszólamlásaikat előadni, melyek jegyzőkönyvbe vétetnek.

85. §.

Az előző §-hoz képest kitűzött tárgyaláson a földkönyv és a birtokívek felolvasásával egyidejűleg az eljáró bíró a tényleges birtokállapotnak a telekjegyzőkönyvvel (betéttel) lehető összehangzásba hozatalát személyesen eszközözi. A felmerülő birtokváltozások a következő főbb szempontok szerint intéztetnek el:

a) Ha az előmunkálatok folyama alatt történt és telekkönyvileg bekeblezett birtokváltozás igazoltatik, az az eljáró bíró által felvétetik (60 §.).

b) Ha nyilvánosan hibás telekkönyvi helyszínelés esete forog fenn és a kiigazításba az erre jogosult érdekelték beleegyeznek, a hiba kiigazítása iránt külön jegyzőkönyv vétetik fel.

c) Ha a telekkönyvi tulajdonos beleegyezésével oly birtokváltozás történt, mely még telekkönyvileg bekeblezve nincs, a felek közös kérésére külön jegyzőkönyv vétetik fel, mely a jogügyletről netalán hiányzó szerződést is helyettesítheti.

d) Ha valaki tényleges birtoklása alapján a birtoknak saját birtokívébe átvezetését kéri, de az átvezetésnek a telekkönyvi tulajdonos ellene mond, ez esetben a kérdéses részlet a telekkönyvi tulajdonos birtokívében hagyandó és annak új birtokával együtt, de külön kijelölve hasítandó ki s a tényleges birtokosnak adatik birtokába.

e) Ha a tényleges birtokos átírási igényének a telekkönyvi tulajdonos nem mond ugyan ellen, de elhalálozás, távollét, kiskorúság vagy más akadályok miatt a birtokváltozás telekkönyvi bekeblezésére alkalmas beleegyezést azonnal beszerezni nem lehet, ez esetben a kérdéses részlet a telekkönyvi tulajdonos neve alatti birtokívben külön

megjelölendő, s a tetteges birtokosnak új birtokával együtt, de külön kijelölve adandó ki.

Mindezen birtokváltozási ügyek a tárgyalási jegyzőkönyvbe röviden beiktattatnak, s annak nyomán az eljáró bíró a földkönyv végén bevezetett függelékben utasítja a működő mérnököt a különböző esetekhez képest arra, hogy a birtokváltozást az összehasonlítási okiratba mi módon vegye be.

Az ezen szakasz *b)* és *c)* pontjai esetében felvett külön jegyzőkönyvet az eljáró bíró a telekkönyvi hatósághoz átteszi. E jegyzőkönyvek a telekkönyvi kérvényeket pótolják, s a telekkönyvi hatóság által a telekkönyvi törvények és szabályok értelmében a netalán szükséges pótlások megtétele mellett soron kívül elintézendők, s az elintézésről az eljáró bíró is hivatalból értesítendő.

Az ezen szakasz *c)* pontja értelmében felvett jegyzőkönyvek s az azokban foglalt jogügyletek bélyeg- és illetékkötelesek; s azokba az illeték kiszabása czéljából szükséges értékadatok is belefoglalandók, ellenben ezen szakasz *b)* pontja esetében felvett külön jegyzőkönyvek s az azokba foglalt jogügyletek bélyeg- és illetékmentesek.

86. §.

A földkönyvnek és birtokíveknek a megtartott tárgyaláson történt felolvasása, a mérnök munkálata ellen a munkálatok műszaki részét nem érintő felszólamlások jegyzőkönyvbe vétele és a birtokváltozások elintézése után, az eljárás félbeszakítása nélkül következik a mérnöki munkálatok műszaki részét érintő felszólamlások jegyzőkönyvbe vétele, a mérnöki munkálatok műszaki megvizsgálása és hitelesítése. E czélból tartozik az eljáró bíró a már előzetesen megfelelően értesített kolozsvári kataszteri igazgatóságot hitelesítő mérnök kiküldésére megkeresni. A jegyzőkönyv-

ben a működő mérnök munkálata ellen előadott összes felszólamlások a hitelesítő mérnökkel közlendők.

87. §. (törv. 17. §.)

A mérnöki előmunkálatok hitelesítését a hitelesítő mérnök vizsgálata és véleménye alapján az eljáró bíró teljesíti s a felmerült hiányok pótlását vagy kiigazítását elrendeli és foganatba véteti.

88. §.

A hitelesítő mérnök a munkálat szabályosságát és műszaki helyességét hivatalból próbamérések és próbaszámítások által átvizsgálja, a jegyzőkönyvbe adott felszólamlások tárgyait külön megvizsgálja s eljárásáról és vizsgálata eredményéről írásban szerkesztett tüzetes szakértői véleményt beadni köteles.

Ha a munkálatok e vizsgálat nyomán helyeseknek találtnak, vagy a felmerült hiányok pótoltnak, a jelen utasítás 83. §. első bekezdésében felsorolt eredeti munkálatok hitelesítési záradékkal láttatnak el, melyet az eljáró bíró és a hitelesítő mérnök ír alá.

89. §.

Feltételes hitelesítés, azaz oly hitelesítés, mely a mérnök munkálatait a felmerült hibák és hiányok pótlásának feltétele alatt fogadja el a további eljárás alapjául, helyet nem foghat, hanem az eljáró bíró tartozik, a hibátlanoknak talált vagy a felmerült hibák és hiányok kiigazításával, azonnal helyesbített munkálatokat hitelesíteni, a mennyiben pedig a hibák és hiányok azonnal ki nem igazíthatók, a munkálat helyesbítése iránt intézkedni.

Nem engedhető meg, hogy a felmerült hiányok és

hibák kiigazításának keresztülvitele az összehasonlító okirat (combinatorium) szerkesztésére tartassék fenn, valamint az sem, hogy a birtokváltások, mint olyanok bármelyikének esete (jelen utasítás 85. §.) a mérnöki munkálatok kiigazításaképen nyerjen megoldást.

90. §.

A hitelesítés befejezésének napja a jegyzőkönyvben számokkal és betűkkel világosan kitüntetendő.

A hitelesítés befejezése után köteles az eljáró bíró a hitelesítést jegyzőkönyvbe veendő határozattal befejezettnak nyilvánítani s ezt a községben hirdetmény útján azonnal köztudomásra juttatni.

91. §. (törv. 18. §.)

Az előmunkálatok folyama alatt előterjesztésnek a következő esetekben van helye:

a) az eljáró bírónak valamely korábbi felvételt (törv. 11. §. és jelen utasítás 49. §. utolsóelőtti bekezdése) mellőző határozata ellen;

b) az eljáró bírónak olyan intézkedése és határozata ellen, a mely az eljárás folytatását megakasztja;

c) ugyanannak olyan határozata vagy intézkedése ellen, a mely szükségtelen munkálatok foganatosítását rendeli, vagy a melynek foganatosítása az előirányzat keretébe fel nem vett költségekkel jár;

d) az eljáró bírónak pénzbírságot vagy ezt helyettesítő elzárást avagy költségek megtérítésében való marasztalást tartalmazó határozata ellen.

Az előmunkálatok befejezése után a felek az annak folyama alatt felmerült mindennemű sérelmek orvoslása

végett, úgyszintén a bizalmi férfiak napidíjuk összegének megállapítása ellen előterjesztéssel élhetnek.

Az előterjesztés az előmunkálatok folyama alatt a sérelmes intézkedéstől vagy a sérelmes határozat kihirdetésétől, illetőleg kézbesítés esetén kézbesítésétől —, az előmunkálatok befejezése után pedig a hitelesítés befejezésétől számított 15 napon belül a törvényszéknél írásban nyújtandó be.

Az előmunkálatok folyama alatt, valamint azok befejezése után benyújtott előterjesztések fölött a kir. törvényszék határoz, melynek határozata ellen egyfokú felebbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához.

A ki az előmunkálatok folyama alatt vagy befejezése után nyilván alaptalan előterjesztést használ, vagy az erre hozott törvényszéki határozat ellen nyilván alaptalan felebbvitellel él, 500 frtig terjedhető pénzbírságban és ha a nyilván alaptalan előterjesztés vagy felebbvitel szükségtelen költséget idézne elő, ebben is elmarasztalendő.

Az előterjesztés és az annak folytán hozott határozat ellen használt felebbvitel — a mennyiben nem pénzbírság vagy ezt helyettesítő elzárás kiszabása vagy költségben való marasztalás ellen irányul — a megtámadott eljárás folytatására, a mennyiben pedig pénzbírság vagy ezt helyettesítő elzásás kiszabása vagy költségben való marasztalás ellen irányul, a végrehajtásra halasztó hatályal bir.

92. §.

A kir. törvényszék az előterjesztést az eljáró bíróval nyilatkozattétel végett közli.

Az eljáró bíró eljárása ellen intézett előterjesztésre vonatkozó törvényszéki határozat hozatalánál az eljáró bíró sem mint elnök, sem mint előadó vagy szavazó részt nem vehet..

Az eljáró bíró meghívható az ilyen tanácsülésbe szóbeli felvilágosítások adása végett, de a tanácskozásnál és szavazásnál jelen nem lehet.

V. FEJEZET.

Az érdemleges tárgyalás.

93. §. (törv. 19. §.)

Az érdemleges tárgyalásnak főbb feladatait képezik:

1. Erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésénél:

a) az urbéri illetményre jogositott telkek számának, illetőleg legelő-elkülönítésnél a volt földesuri és volt urbéri birtok mennyiségének megállapítása;

b) a telki illetmények, illetőleg legelő-elkülönítésnél a birtokaránylagos illetményeknek megállapítása;

c) az elkülönítés tárgyát képező területből egyfelől a volt urbéresék, egyházak és iskolák számára kiszakítandó, másfelől a volt földesurak számára megmaradó területek mennyiségének és elhelyezésének megállapítása;

d) a közösségben maradó volt urbéresék, esetleg egyházak és iskolák között, a részesedés arányának megállapítása;

e) az erdő közötti földrészletek kicserélésének és új elhelyezésének megállapítása (törv. 8. §., jelen utasítás 44. §.)

2. Arányosításoknál:

a) az egyes községek összilletményének megállapítása;

b) a volt földesurak és volt urbéresék illetményeinek, valamint az egyházak és iskolák, s az egyes községek tagjai egyéni illetményeinek megállapítása;

c) a közös birtokból történt foglalások betudásának vagy megváltásának, esetleg a beruházások megtérítésének megállapítása;

d) a törv. 25. §. (jelen utasítás 105. §.) szerint természetben elkülönítendő illetményeinek és azok elhelyezésének megállapítása;

e) a közösségben maradó felek között a részesedés arányának megállapítása.

3. Tagosításoknál:

a) a tagosítás alatti területen fekvő, de kicserélés tárgyát nem képező birtokrészletek megállapítása;

b) a közlekedési és dűlőutaknak, valamint csapásoknak megállapítása;

c) a közös használatra szükséges források, itatók, temetők, faiskolák stb. megállapítása;

d) az új birtok-tagok elhelyezésének megállapítása;

e) a külön kiegyenlítést és kárpótlást igénylő tárgyak kiegyenlítésének és kárpótlásának megállapítása.

94. §.

A jelen utasítás 53—55. §-ainak intézkedései az érdemleges eljárás folyama alatt tartandó tárgyalásokra is alkalmazandók.

95. §. (törv. 20. §.)

A hitelesítés befejezése után az eljáró bíró azonnal megkezdi az érdemleges tárgyalást.

E célból köteles a felek között a békés kiegyezés és közmegállapodás létrehozatalát megkísérteni.

Ha a felek között az eljárás minden feladata és kérdése iránt megegyezés jön létre, a tárgyaló bíró az egyezséget a kir. törvényszékhez beterjeszti, mely azt

csak alaki tekintetben és a teljesség szempontjából bírálja meg és az egyezség elfogadásáról a feleket értesíti.

Ezen határozat ellen alaki sérelmek vagy az egyezség teljességének hiánya miatt felebbezésnek van helye, mely felett végérvénnyel az illető kir. tábla határoz.

96. §. (törv. 21. §.)

Ha az egyezség minden kérdésre nézve nem is létesül, köteles az eljáró bíró az egyes pontokra nézve létrejött közmegállapodásokat jegyzőkönyvbe venni.

Ezután a fenmaradó vitás pontokra nézve a feleket kihallgatja, kívánataikat röviden jegyzőkönyvbe veszi és a működő mérnököt azonnal utasítja, hogy az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás tervezetét, az előmunkálatok alapján, a törvények rendeleteinek és a közegyetértéssel megállapított pontoknak megfelelően, a felek kívánatainak lehető méltánylásával, zárhatáridő alatt készítse el.

A tervezet elkészítésénél, valamint az érdemleges ítélet hozatalánál az e részben fennálló törvények rendeletein kívül még a törvény 22—25. §-aiban (Jelen utasítás 97—105. §-aiban) foglalt szabályok is megtartandók.

97. §.

Az előző szakasz értelmében a működő mérnöknek adandó utasítással egyidejűleg, részére az ügy érdemében létrejött részleges egyezményről és a fenmaradt vitás pontokról szerkesztett jegyzőkönyv hiteles másolata is kézbesítendő.

98. §. (törv. 22. §.)

A tagosítás alatti terület új kiosztásánál az állami, törvényhatósági és községi vagyon, a közalapítványi javak,

a közüntézetek és köztársulatok birtoka egyéb magánbirtokosok vagyonával egyenlő elbánás alá esnek és azok helyett a tagosítás előtti birtoknak megfelelő új birtok hasítandó ki.

99. §.

Ha az 1890: I. t.-czikk 1. §-ában meghatározott közutakra nézve az urbéri elkölönítéssel, arányosítással vagy tagosítással kapcsolatban változtatások tervezetnének, akkor ez iránt az eljáró bíró az 1890: I. t.-czikk értelmében az illető közút felett a felügyeletre és intézkedésre jogosult közigazgatási hatóságot a működő mérnök által hivatalból elkészített erre vonatkozó munkálat közlése mellett előzetesen értesíteni s az e részben hozandó jogerős közigazgatási határozatot bevárni tartozik.

A közutak jellegéhez képest azon közigazgatási hatóságok, a melyekkel a szóban forgó mérnöki munkálat közlendő, a következők:

a) az állami közutakra nézve a kir. államépítészeti hivatal utján a kereskedelemügyi minister;

b) a törvényhatósági közutakra nézve a törvényhatóság első tisztviselője utján a törvényhatóság közgyűlése, melynek határozata szintén a kereskedelemügyi minister jóváhagyása után válik érvényessé;

c) a községi közlekedési (vicinalis) közutakra nézve a törvényhatóság első tisztviselőjének határozata, mely felebbezés esetében a törvényhatóság közigazgatási bizottságának, eltérő határozatok és felebbezés esetében pedig a kereskedelemügyi ministernek jóváhagyása után válik jogerőssé;

d) a községi közdülő utakra nézve első sorban a község képviselő-testületének, felebbezés esetében az alispánnak, végső fokon pedig a vármegye közigazgatási bizottságának határozata szükséges;

e) a vasuti állomásokhoz vezető közutak tekintetében a törvényhatóság első tisztviselőjének, másodfokon a közigazgatási bizottságnak, harmadfokon a kereskedelemügyi miniszternek határozata követendő.

Egyesek, társaságok vagy szövetkezetek által a közforgalom céljaira létesített közutak körüli változások az illető érdekeltekkel közlendők s azok e részben záros határidő alatt nyilatkozatra hívandók fel.

100. §.

A jelen utasítás 93. §-ának 3. b) és c) pontjai alatt irt utak és közös használatra szükséges területek, a megnyiben ezek előállítására a régi utak területe elégséges nem volna, első sorban az elkülönítés vagy arányosítás tárgyát képező ingatlan területéből, ily területek hiányában a községi vagyonból s ha ez sem elégséges, az összes érdekeltek birtokából birtokaránylag vonandók le.

101. §. (törv. 23. §.)

Tagosítás útján kicserélés tárgyát nem képezik:

- a) a község kerületében létező belső telkek és azokkal egybefüggő bekerített külbirtokok;
- b) tanyával ellátott puszták;
- c) szőlők, faültetvények, gyümölcsös és komlókertek;
- d) fővény-, kavics-, agyag- és kőbányák; bányatelepek; ásványvizforrások; ipar- és gyártelepek; malmok, rév- és vámhelyek, az ezek fentartására szükséges területekkel.

Erdők rendszerint nem képezik tagosítás útján kicserélésnek tárgyát s azok az erdőbirtokos beleegyezésének hiányában, csak azon esetben vétethetnek kicserélés alá, ha csekély értékű erdőknek érintetlen hagyása a célszerű tagosítást meghiusitaná. — Ilyen esetben is

az erdők rendszerint csak hasonló minőségű erdőtalajjal cserélhetők fel, a létező fa-állab értékkülönbsége pedig, a felek más megállapodásának hiányában, becslés alapján készpénzzel kiegyenlítendő.

102. §. (törv. 24. §.)

Az új kiosztásnál mindenik tulajdonos járandósága lehetőleg egy tagban, vagy a határ fekvésének, a helyi viszonyoknak és a mezőgazdaság érdekeinek megfelelő részletekben hasittassék ki.

A kiosztott új birtok a birtokos előbbi birtokával egyenértékű legyen és ha valamely birtokos előbbi birtokán hasznos épületek és beruházások léteznének, ezek valódi értéke annak megtérítendő, de csak annyiban, a mennyiben előbbi birtokát meg nem tarthatná, vagy az épületeket s egyéb beruházásokat megtarthatná ugyan, de az új birtok-elhelyezés folytán azok neki hasznot nem hajtának.

103. §.

Az új birtoktagok a természetes határok lehető megtartásával és a mennyire lehet, szabályos alakban, a helyes gazdálkodás követelményeinek megfelelőleg, oly módon hasittassanak ki, hogy új birtoktagjához mindenki kellően járható és közvagyonot képező uton hozzáférhessen; továbbá a lehető vagy szükséges vizszabályozásokra, lecsapolásokra, öntözésekre, vizmosások keletkezésének meggátlására, vagy a már meglévők megszüntetésére kiváló figyelem fordítandó.

A mennyiben a lecsapolások a birtokszabályozást megelőzőleg nem volnának keresztülvihetőek, az eljáró bíró a lecsapolási árok részére a működő mérnök által, lejt mérés után helyet jelöltet ki és annak kihatásáról

gondoskodik, hogy ez által a dülők későbbi szétdarabolása megakadályoztassék (1889. évi aug. 27-én 30.081. I. M. sz. a. kelt rendelet, R. T. 2009. l.).

A mennyiben a létesítendő vízi művekhez a közigazgatási hatóságok jóváhagyása szükséges, ezeknek jóváhagyó határozata kieszközlendő.

104. §.

A teljesen haszonvehetetlen területek senki illetményébe be nem számíthatók, hanem azok tulajdonába mennek át, kiknek birtokai közé esnek. Ha ilyen területek több szomszéd birtokos birtokai közé esnek, azokon az elválasztó vonal megállapítandó és megjelölendő.

A közös vagyonból vagy birtokaránylagos levonás útján előállított dülő-utak, csapások és közös használatra szánt területek közvagyonot képeznek.

105. §. (törv. 25. §.)

Az arányosítás tárgyát képező közös birtok, a mennyiben annak használata több község birtokosait illetve, az egyes községek között minden esetben természetben elkülönítendő.

Ezenkívül az arányosítás tárgyát képező közös birtokból illetményének természetben elkülönítését kívánhatja :

1. Szántóföldek, rétek, kaszálók, nádasokból és a művelés alatti határban fekvő olyan legelőkből, melyek területének legalább fele állandó szántási művelésre alkalmas, minden részes fél, illetményének nagyságára való tekintet nélkül, feltétlenül.

2. Erdők és havasokból, valamint a különálló, vagy másnemű művelésre haszonnal nem alkalmas legelőkből :

a) a volt földesurakat saját illetményeikre, valamint volt urbéreseik összilletményeire nézve, illetményeik nagyságára való tekintet nélkül, feltétlenül;

b) mindazon többi részes felet saját egyén, illetményeire nézve, kinek illetménye 100 kataszteri holdat meghalad.

A természetben elkülönített egyéni birtokrészek szabad tulajdont képeznek. A közösen maradó területek használata a megállapított arány szerint illeti az állandó közösségben maradó részeseket.

106. §.

A törv. 19. §. (jelen utasítás 93. §.) 1. d) és 2. e) pontjai szerint közösségben maradó felek között az egyéni részesedés arányának megállapítását az eljáró bíró személyesen köteles elvégezni és pedig, a mennyiben szükséges, szakértő (mérnök) igénybevétele mellett.

Midőn egyezség vagy birói ítélet alapján aránykulcsul az 1871 : LV. t.-cz. 4. §-a értelmében az egyéni birtok állapittatik meg, ily esetekben a tulajdonos, illetőleg jogosult személyére vonatkozólag a telekjegyzőkönyv (betét) az irányadó, a mennyiben pedig ennek állása a tényleges birtokállapottal nem egyeznék meg, a jelen utasítás 85. §-a megfelelő értelemben alkalmazandó.

Az egyéni birtok mennyiségének s ennek folytán az egyéni részesedés arányának megállapítására nézve ott, hol átalakított telekjegyzőkönyvek vagy telekkönyvi betétek vannak az ezekben foglalt —, ott pedig, a hol eredeti telekkönyvi felvétel alapján készült telekjegyzőkönyvek léteznek, a kataszterben kitüntetett térfogat veendő alapul.

Az egyéni részesedés aránya telekkönyvi bekebelezésre alkalmas módon hányadokban tüntetendő ki.

107. §. (törv. 25. a) §.)

A törvény 19. §. (jelen utasítás 93. §.) 1. d) és 2. e) pontjai szerint közösségben maradó felek között az egyéni részesedés arányának meghatározásánál az esetben, ha aránykulcsul az 1871 : LV. t.-cz. 4. §-a értelmében az egyéni birtok állapotát meg, egységalap gyanánt az egyéni birtok kataszteri holdjainak száma vagy kivételképen, a hol azt a helyi viszonyok megkivánják, ama birtok egy fél kataszteri holdjainak száma veendő fel, akképen, hogy az egy kataszteri holdat vagy a fél kataszteri holdat el nem érő négyszögölek egy egész vagy fél kataszteri holdnak számítandók.

A legkisebb hányad megállapításánál a kir. törvényszék az érdekelt felek előadásai és a helyi viszonyok figyelembevétele alapján határoz.

108. §. (törv. 26. §.)

A működő mérnök által elkészített urbéri elkülönítési, arányosítási vagy tagosítási tervezet beérkezése után, az eljáró bíró annak tárgyalása végett a helyszínére határnapot tűz ki, s ez alkalommal az egyezséget ismét megkísérli, annak nem sikerülése esetében a feleknek egy-egy nyilatkozatát jegyzőkönyvbe veszi, s ha szükségesnek tartja, vagy ha a felek kérik, azonnal szakértői szemlét rendel.

A szemléhez az eljárásban érdekelt községek vagy érdekcsoportok a törvény 15. §-a (a jelen utasítás 76. §-a) értelmében egy-egy szakértőt választanak, az eljáró bíró pedig a szakértői bizottság elnökéül egy gazdasági, esetleg erdészeti szakismeretekkel bíró szakértőt is meghív.

E szakértői bizottsággal az eljáró bíró közli a szük-

séges adatokat, s a helyszinén tartott szemle után jegyzőkönyvbe veszi azok véleményét.

A szemle bevégezése után a felek még egyszer nyilatkozhatnak.

A tárgyalás céljának megjelölése mellett szabályszerűen megidézett felek kimaradása, a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Az eljáró bíró, ha az ügy felderítésére szükségesnek találja, a felek nyilatkozatainak jegyzőkönyvbe vétele s az esetleg írásban beadott nyilatkozatoknak a jegyzőkönyvhöz csatolása után a felekhez kérdéseket intézhet, feleleteiket jegyzőkönyvbe veszi, s az ilyen módon befejezett tárgyalást a törvényszékhez beterjeszti.

109. §.

Az eljáró bíró egyidejűleg jelentést tesz a kir. törvényszékhez a kiküldetése alkalmával neki átadott többi perek és ügyek (jelen utasítás 47. §.) befejezett tárgyalásáról.

110. §. (törv. 27. §.)

A törvényszék, ha további nyomozások teljesítését vagy más bizonyítékok beszerzését szükségesnek találja, a kiküldött bírót ezek teljesítésére utasítja.

A törvényszék a tárgyalás alatt felmerült minden vitás kérdés fölött, lehetőleg egy ítéletben határoz; azon pontokra nézve, melyekben a felek feltétlenül kiegyeztek, az egyezség szolgál zsinórmértékül.

A törvényszék ítélete ellen a felek az illető királyi táblához és innen a magyar királyi Curiához, mint legfőbb ítélőszékhez, birtokon belül felelbezzhetnek.

111. §.

Az ügy érdemére vonatkozó egyezségek és ítéletek úgy szövegezendők, hogy azok korábbi jegyzőkönyvek vagy egyéb iratok igénybevétele nélkül megérthetők és végrehajthatók legyenek.

Ha a felek nem az összes, hanem csak némely pontokra nézve egyeztek ki, az ítéletnek az összes pontokra ki kell terjednie s az egyezségről csak az indokolásban kell említést tenni.

Az ügy érdemére vonatkozó egyezés, illetőleg ítélet jogerőre emelkedése után a működő mérnök részére is kézbesítendő.

112. §. (törv. 27. a. §.)

Az érdemleges eljárás során előterjesztésnek csak a törv. 18. §. (jelen utasítás 91. §.) b), c) és d) pontjának eseteiben van helye.

Az előterjesztés a sérelmes intézkedéstől vagy a sérelmes határozat kihirdetésétől, illetőleg kézbesítés esetén kézbesítésétől számított 15 napon belül a törvényszéknél írásban nyújtandó be.

A törvény 18. §. (jelen utasítás 91. §.) három utolsó bekezdésének rendelkezései az érdemleges eljárás során használható előterjesztésekre megfelelően alkalmazandók.

113. §.

A jelen utasítás 92. §-a alkalmazandó az érdemleges eljárás során használható előterjesztésekre is.

VI. FEJEZET.

A végrehajtás.

114. §. (törv. 28. §.)

A jogerejű ítélet vagy egyezség végrehajtása végett, a kir. törvényszék egyik birói tagját küldi ki s az a végrehajtás összes ügyeiben hivatalból és önállóan jár el.

E ezélből az eljáró biró utasítja a működő mérnököt, hogy az ítéletnek vagy egyezségnek megfelelően, a rendezés vagy tagosítás új térképét, az új birtokállomány földkönyvét és birtokíveit, valamint tagosításnál a régi és új birtok összehasonlítási okiratát zárhatáridő alatt készítse el.

115. §.

Ezzel egyidejűleg az eljáró biró értesíti a feleket, hogy a hitelesítés után telekkönyvileg bekebelezett birtokváltozásokat nála egy naptárilag kitűzött határnapig, az eredeti okiratokkal igazolva jelentsék be. Az eljáró biró, az igazolt birtokváltozásoknak keresztülvitelére a működő mérnököt utasítja.

A kitűzött határidőn túl bejelentett vagy kellően nem igazolt, valamint az oly birtokváltozások, melyek a jogérvényesen megállapított elhelyezési tervet lényegesen megváltoztatnák, tekintetbe nem vétetnek.

A jelen utasítás 85. §-a értelmében teljesített eljárás alkalmával be nem jelentett, valamint az ezen eljárás után telekkönyvileg bejegyzett és más birtokváltozásoknak felvétele s az idézett 85. §. értelmében leendő elintézése végett az eljáró biró a felek kérelmére a helyszínére is tűzhet tárgyalást, melyre a felek az előző bekezdésben foglalt figyelmeztetés mellett idézendők meg.

116. §.

A jelen utasítás 53—55. §-ainak intézkedései a végrehajtás folyama alatt tartandó tárgyalásokra is alkalmazandók.

117. §.

A rendezés vagy tagosítás végleges tervének elkészítésénél a következő szabályok tartandók meg:

a) A működő mérnök az új tagok kiszámítását a hitelesített eredeti felvételi térképen teljesíti, de a kiszámított tagokat azon csak irónnal tünteti ki.

b) Az új elhelyezés- és kiosztásról készített térkép az új tagokat művelésnemek szerint kiszinezve tünteti elő. Az új részletek számozásánál az adókataszteri helyszínelés iránt kiadott utasítások követendők.

c) Az új földkönyv az adókataszter mintázatai szerint készítendő el, melybe az új részletek az új térképen sorrendben vezetett helyrajzi számok és művelésnemek szerint, azok osztályozásának kitüntetése nélkül iktatandók be.

d) Az új birtokívek és azok summariuma az új földkönyvből a jelen utasítás 81. §-ának *f)* és *g)* pontjaiban meghatározott elvek szerint szerkesztendő, de azoknál az adókataszter mintázatai használandók s az osztályok és becsterületek kitüntetése elhagyandó. A jelen utasítás 85. §-a értelmében elintézett birtokváltozásoknak az idézett §. *d)* és *e)* pontjai alatt elősorolt esetei az új birtokívek és az új földkönyv »Megjegyzés« rovataiban, valamint megfelelő módon az összehasonlító okiratban is kitüntetendő.

e) Az összehasonlítási okirat (combinatorium) az V. szám alatti minta szerint készítendő, melynek első lapja az egyes tulajdonost, az új kiosztás előtt megillető birtokmennyiséget tünteti fel, a felvételi birtokívek és az

eljárás folyama alatt keresztülvitt birtokváltozások alapján. A második lap pedig a tagosítás előtti illetmény helyett kiadott új birtokállományt mutatja.

Az összehasonlítási okiratban a birtoknak kataszteri térfogata és becsterülete, s az új birtoknak úgy összes, valamint osztályonkinti mennyisége mutatandó ki.

f) Községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben tartozik a működő mérnök a tagosítási munkálatokon felül az állandó kataszter részére a kataszteri szabályok szerint még az új birtokállapot hitelesítése előtt a következő munkarészeket elkészíteni: a tagosítási térképről egy másolatot, melyen a művelési ágak kiszínezése elhagyandó, határleírást (a VI. számú minta szerint), házszámjegyzéket (a VII. számú minta szerint.) s a háromszögelési pontok kiegészített állandósítási, illetőleg helyszinrajzi leírását (a VIII. számú minta szerint).

118. §. (törv. 28. a. §.).

Ezen munkálatok beérkezte után, az eljáró bíró a kihasítás megkezdésére határnapot tűz ki.

Ha e határnapokon a felek a kiosztási terv ellen kifogásokat tesznek, s alapos aggály merül fel az iránt, hogy a kiosztási terv az ítéletnek vagy egyezségnek nem felel meg, ez esetben az eljáró bíró a hitelesítő mérnököt a kolozsvári kataszteri igazgatóság útján azonnal meghívja, annak véleményét a felmerült kérdésre nézve meghallgatja és a kihasítás megkezdése vagy a munkálat kijavítása iránt intézkedik.

Mihelyt a működő mérnök az egyéni kihasítással elkészült, erről az eljáró bírónak jelentést tesz, ki az új birtokállapot hitelesítésére s a feleknek az új birtokba való birói bevezetésére határnapot tűz (jelen utasítás 120. §.).

Hitelesítő szakértőkül a kolozsvári kataszteri igazgatóság útján megidézendő hitelesítő mérnök és egy külön meghívott gazdasági szakértő jelen utasítás (119. §.) alkalmazandók.

A hitelesítési határnapon a feleknek joguk van az egyéni kihatás ellen irányuló felszólalásaik megtételére. E felszólalásokat az eljáró bíró természetükhöz képest a hitelesítő mérnökkel vagy a gazdasági szakértővel megvizsgáltatja.

Az egyéni kihatást ezenkívül hivatalból is meg kell vizsgálnia úgy a hitelesítő mérnöknek, mint a gazdasági szakértőnek.

A hivatalból való felülvizsgálatot a hitelesítő mérnök urbéri elkülönítési, arányosítási és részleges tagosítási ügyekben próbamérések és próbaszámítások útján eszközli.

Valamely község egész határára kiterjedő tagosítás esetében a hitelesítő mérnöknek a munkálatok műszaki részét nem pusztán próbamérések és próbaszámítások útján, hanem a kataszteri szabályok értelmében tüzetesen kell felülvizsgálnia.

A gazdasági és a műszaki vizsgálat eredményéhez képest az eljáró bíró a szükséges kiigazítások vagy a hitelesítés iránt intézkedik.

Ha az eljáró bíró a munkálatot hitelesíthetőnek találja: az új kiosztási térképet, földkönyvet és birtokíveket hitelesítési záradékkal ellátja, az előbbi birtokállapotot megszüntnek nyilvánítja, és a feleket az új birtokba bíróilag bevezeti.

119. §.

Az előző szakaszban körülírt hitelesítésnél való közreműködés végett gazdasági szakértő az illető urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás alá kerülő község gazda-

sági viszonyait ismerő, művelt és jóbirú gyakorlati gazdák sorából nevezendő ki.

120. §.

Az új birtokállapot hitelesítésére s a feleknek az új birtokba való birói bevezetésére a 118. §. szerint kitűzött határnapról az eljáró biró egyéenkint értesíteni tartozik a helyben lakó meghatalmazottakat és a helyben lakó feleket.

Az egyéni értesítés elmaradása vagy késedelme sem az eljárás folyamát nem akadályozza, sem jogorvoslatra indokul nem szolgálhat.

A jelen utasítás 89. és 90. §-ai a végrehajtási munkálatok hitelesítése körül is szem előtt tartandók.

121. §. (törv. 28. b. §.)

A végrehajtás folyama alatt felmerülhetett sérelmek orvoslása végett előterjesztésnek van helye.

Az előterjesztés a végrehajtási eljárás alkalmával az eljáró birónál jegyzőkönyvre adandó vagy a végrehajtási eljárás befejezésétől számított 15 napon belül a törvényszéknél írásban nyújtandó be.

Az előterjesztés fölött a törvényszék határoz, melynek határozata ellen felebbvitelnek van helye a kir. ítélőtáblához s onnan a kir. Curiához.

Az előterjesztés és az annak folytán hozott határozat ellen használt felebbvitel — a mennyiben pénzbírság vagy ezt helyettesítő elzárás kiszabása avagy költségben való marasztalás ellen irányul — a végrehajtásra halasztó hatálylyal bír.

122. §.

A hitelesített végrehajtásnak jogérvényre emelkedése után, a törvényszék az új térképet, földkönyvet, birtok-

iveket és az összehasonlítási okiratot a kolozsvári kataszteri igazgatósággal, azután pedig az illetékes telekkönyvi hatósággal az átalakítások megtétele végett haladéék nélkül közölni köteles.

Az átalakítások befejezése után az említett munkálatok a törvényszéknek visszaküldendőek és annak irattárában őriztetnek.

Községek egész határára kiterjedő tagosítások esetében az állandó kataszter számára a jelen utasítás 117. §-ának *f*) pontja értelmében készült munkarészek a jelen szakasz első bekezdésében említett munkarészekkel egyidejűleg küldendőek meg a kolozsvári kataszteri igazgatóságnak.

123. §.

A kiigazítási kereset a rendezés vagy tagosítás által érdekelt összes felek ellen intézendő s négy példányban adandó be.

Ha a kereset elkésve (törv. 36. §., jelen utasítás 142. §. utolsó bek.) adatik be, vagy ha a törvényszék azt nyilván alaptalannak találja, a keresetet hivatalból visszautasítja, mely határozat ellen az illető kir. ítélőtáblához egyfokú felebbvitelnek van helye.

A kellő időben beadott és nem nyilván alaptalan kiigazítási kereset megvizsgálására és tárgyalására a törvényszék egy bírói tagját küldi ki s e mellé szakértőül egy hitelesítő mérnököt rendel.

Az érdekelt felek megidézése a jelen utasítás 45. §-ában meghatározott módon történik.

A vizsgálat és a tárgyalás napjáról az érdekelt felek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az eljárás tárgyát képező körülményekre nézve annak befejezte után utólagos felszólalásoknak nem adatik hely.

A törvényszéki tag a kirendelt hitelesítő mérnök hozzájárulásával hivatalból vizsgálja meg a panasz alapjául szolgáló körülményt s megkísérli a felek között az egyezség létrehozatalát.

Ezen eljárásról jegyzőkönyv vezetendő.

Az egyezség nem sikerülte esetében a felek további képviselője a jelen utasítás 62. §-a értelmében rendezendő s a kiküldött bíró az érdekelt felek meghallgatása mellett mindazt kinyomozza, a mi a tényállás megállapítása és esetleg a hiba kiigazítása végett szükséges; ennek megtörténte után az összes ügyiratokat elhatározás végett a törvényszék elé terjeszti.

Az eljárás költségeit a kiigazítást kérő felperes előlegezi, a kereset elutasítása esetében azok megtérítésére igényt nem tarthat. Ha a keresetnek hely adatik, az ítéletben egyuttal a felett is határoz a bíróság, hogy a költségeket az összes érdekelték, vagy a számítási hibát elkövető személyek tartoznak a felperesnek megtéríteni.

Ujabb kiigazítási keresetnek semmi esetben sincs helye.

124. §.

Ha a birtokrendezés tervezetében megállapított csatornákat, utakat, hidakat stb., melyek a közigazgatási hatóságok engedélye nélkül létesíthetők vagy megváltoztathatók, a kötelezett felek a kikötött időre el nem készítenék, azoknak végrehajtás útján leendő elkészíttetése, bármelyik fél kérelmére, a törvényszék által elrendelendő és a végrehajtás saját hatáskörében esetleg az illető járásbíró útján foganatosítandó.

A birtokrendezési tervezetben megállapított azon csatornákat, utakat, hidakat stb. tekintetében, melyekre nézve az intézkedési jog kizárólag a közigazgatási hatóságokat

illeti, a végrehajtást szintén a törvényszék rendeli el s elrendelendő határozatában kimondja, hogy a kérdéses mű ki által, illetőleg kinek költségén készítendő el, de a végrehajtás foganatosítása iránt az illetékes közigazgatási hatóságot keresi meg.

VII. FEJEZET.

A költségek.

125. §. (törv. 29. §.)

Mindenik fél a saját jogainak és érdekeinek képviselésével járó költségeket maga viseli.

Ha a tagosítás iránti kérelemnek hely nem adatik, a meghiusult tárgyalásnak hivatalos költségeit a kérvényező köteles viselni.

A tagosítást ismételten alaptalanul kérő fél, a többi birtokosoknak okozott költségek megtérítésében is elmarasztható.

126. §. (törv. 29. a. §.)

A hitelesítő mérnököknek és a felülvizsgálást a törvény 28. a) §-a (jelen utasítás 118. §-a) értelmében teljesítő gazdasági szakértőknek helyszíni eljárása alkalmával ezen eljárásukból felmerülendő költségeit a birtokrendezési költségek viselésére kötelezett felek fizetik.

A hitelesítés alkalmával igénybe vett napszámosok, anyagok és fuvarok költségei hasonlóan a birtokrendezési költségek viselésére kötelezett felek által fedezendőek.

127. §. (törv. 30. §.)

Az erdők, legelők és nádasok urbéri elkülönítésének folyama alatt, a szükséges kézi, igás és fuvaros napszámot a volt urbéreszek kötelesek szolgáltatni.

A birtokrendezés egyéb költségeit kizárólag a volt földesur, illetőleg földesurak, és pedig egymás között, a felosztás alkalmával nekik jutó birtokrész arányában viselik.

Ha a költségek előlegezése iránt a volt földesurak egymás közt ki nem egyeznek, az eljáró bíró állapítja meg azon arányt, melyben azokat előlegezni kötelesek.

Ugy az előlegek, valamint a birtokrendezés befejezése után a törvényszék által megállapítandó kiegyenlítési összegek közigazgatási uton hajtattak be.

128. §.

Hivatalból megindított urbéri elkülönítési ügyekben az esetleg szükséges bírói kiküldetés és bizonyítási eljárás számára szükséges költségelőleget az ügygondnok előterjesztése alapján a törvényszék állapítja meg, s annak az érdekelt volt földesuraktól közigazgatási uton behajtása iránt intézkedik.

A behajtott költségelőleg bírói letétben kezelendő, s az ügygondnoknak és a hivatalos eljárásnak költségeit esetről-esetre a törvényszék utalványozza.

129. §.

Ha a volt földesurak a volt urbéreszek haszonvételeivel terhelt erdők, legelők és nádasok iránti ígényeikről lemondanak, a közösségben maradó volt urbéreszek, valamint az egyházak és iskolák közt a jelen utasítás 39. §-a szerint megajtendő aránymegállapítási eljárás költségeit a volt urbéreszek előlegezni és hordozni kötelesek. Ezen költségek szükség esetében közigazgatási uton hajtattak be.

130. §. (törv. 31. §.)

Arányosítás esetében a rendezés költségeit minden érdekelt fél, a közösből neki jutott birtok vagy illetmény arányában készpénzben viseli.

Ezen költségek előleges fedezése végett, azokról előirányzat készítendő, s a szükséges összeget az arányosítás által érdekelt község vagy községek, összes állami földadója arányában felosztva, az 1883 : XLIV. törvénycikkben*) megjelölt közegek hajtják be.

Az arányosítás befejezése után a költségek összegét és azok egyéni felosztását a törvényszék állapítja meg, s az előlegesen beszedett összegek kiegyenlítése hasonlóképp a pénzügyi közegek által foganatosítottatik.

131. §.

Hivatalból megindított arányosítási ügyekben: az ügygondnok, az esetleg szükséges birói kiküldetés, a bizonyítási eljárás és a költségelőirányzat megkészítéseig felmerülő előmunkálatok számára szükséges költségelőleget a törvényszék állapítja meg.

Ezen költségösszeget olyan arányosításoknál, hol csak egy község tagjai vannak érdekelve, a község tartozik előlegezni, több község érdekeltsége esetében a törvényszék határoz a felett, hogy az előleget melyik község köteles szolgáltatni.

A költségelőleg behajtása szükség esetében közigazgatási uton történik.

Ha az arányosításnak hely adatik, az előlegezett

---

*) Az 1880 : XLV. t.-cz. 31., 32. és 35. §-aiban idézett, de az 1883 : XLIV. t.-cz. által érvényét veszített 1876 : XV. törvénycikk és az utóbbinak szakaszai helyett a jelen utasítás 130., 132. és 140. §-ai az 1883 : XLIV. törvénycikket és annak vonatkozó §-ait idézik.

költségek a költségelőirányzatba befoglalandók, s az előlegező községnek megtérítendőik.

132. §. (törv. 32. §.)

Tagosítások eseteiben az eljárás összes költségeit valamennyi érdekelt fél — és pedig általános tagosítás esetében, a község területén létező összes birtoka földadójának arányában, — részletes tagosítás (törv. 7. §., jelen utasítás 42. §.) esetében pedig, tagosítás alá jött birtoka földadójának arányában, készpénzben köteles viselni.

Ezen költségről előirányzat készítettik, s annak alapján a szükséges összeget az 1883:XLIV. t.-czikkben megjelölt közegek hajtják be.

Azon birtokosok, kik a tagosítandó községben csak beltelekkel bírnak, a költségek viselésére csak akkor és annyiban kötelezhetők, a mikor és a mennyiben a tagosítással egyidejűleg foganatosított birtokrendezés vagy arányosítás útján részökre illetmény állapittatik meg.

A tagosítás befejezése után a költségeket a törvényszék végleg megállapítja s a még hiányzó összeget hasonlókép a pénzügyi közegek hajtják be.

Ha a tagosítással kapcsolatban erdők, legelők vagy nádasok urbéri elkülönítése vagy arányosítása is vitetik keresztül, a költségek viselésére nézve a tagosítási szabályok alkalmazandók.

133. §. (törv. 32. a. §.).

Községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben az államkincstár által kataszteri czélokra átveendő tagosítási munkarészekért a törvény 2. a. §-ának (jelen utasítás 26. §-ának) utolsó bekezdése értelmében járó összeg a költségelőirányzat összeállításával alkalmával számításba veendő és az érdekelt felekre csak az ennek

levonása után fenmaradó költségelőirányzati összeg vetendő ki.

Ezen állami hozzájárulás a tagosítási munkarészek átvételekor az illető község birtokrendezési alapjába fizetendő.

134. §.

A vasutak a tagosítási költségek viselésére csak akkor és annyiban kötelezhetők, a mennyiben a központi telekkönyv tárgyát képező pályatesten kívül, tagosítás alá eső ingatlanokkal is bírnak.

A 132. §. harmadik bekezdése a vasutakra is alkalmazandó.

135. §.

A 132. és 134. §-ok értelmében költségviselésre nem kötelezett birtokosok földadójának a kivetési lajstromokban való kimutatása a kir. adóhivatalok, illetőleg a községi közegek által mellőzendő.

136. §.

A tagosítás megengedhetősége iránti eljárásnak, valamint az előmunkálatoknak hivatalos költségeit mindaddig, míg a jelen utasítás 137. §-ában meghatározott költség-előirányzat jóvá nem hagyatik, a tagosítást kérő fél köteles előlegezni, e költségek azonban az előirányzatba befoglalandók, s az előlegező félnek megtérítettnek.

Ezen költségelőlegek szükség esetében közigazgatási uton hajtandók be.

137. §. (törv. 33. §.)

Az arányosítás és tagosítás költségeiről az eljáró bíró a felek meghallgatásával előirányzatot készít, mely-

nek megvizsgálása és jóváhagyása a kir. törvényszék körébe tartozik.

Az előirányzott, valamint a végleg megállapított költségek a pénzügyi közegek által, a földadóval együtt, az arra nézve fennálló szabályok szerint hajtathatók be. A behajtás és a mennyiben az érdekelt felek egyetértőleg rövidebb határidőt nem állapítanak meg, az előirányzott költségekre nézve nyolcz, a pótlólag megállapított költségekre nézve pedig további két év alatt eszközlendő. A behajtott összegek kifizetésének ideje és módja, s az ezek alapján adható előlegezések és köthető hitelműveletek feltételei rendeleti uton szabályozandók.

138. §.

A folyamatban levő arányosítási és tagosítási ügyekben az 1880. évi szeptember hó 10-éig felmerült és az arra kötelezettek által viselt költségek és természetben teljesített szolgálmányok czímén, volt földesuraknak és volt urbéreseknek egymás ellen megtérítési igényök nincs. Az ugyanazon határnapig lejárt tartozások, az eddig fennállott szabályok szerint az arra kötelezett érdekeltek által viselendőek, s ezen hátralékokra nézve a közigazgatási végrehajtás fentartatik.

139. §. (törv. 34. §.)

Az urbéri elkülönítés, arányosítás vagy tagosítás befejezése után a költségek végleges összegét és egyéni felosztását megállapító határozat ellen a felek az illető kir. ítélőtáblához és a kir. Curiához felebbvitellel élhetnek.

A kir. ítélőtábla helybenhagyó határozata ellen használt felebbvitel a határozat foganatosítását nem akadályozza.

140. §. (törv. 35. §.)

A szabályszerűen előírányzott, valamint a végleg megállapított költségjárulékok, a rendezés és tagosítás alatt álló birtokra nézve olyan terhet képeznek, mely az 1883 : XLIV. törvényezikk 88. §-a értelmében elsőbbséggel biró egyenes adók, illetéki hátralékok, az egyenes adók módjára behajtandó egyéb tartozások és községi pótlékok kivételével, minden telekkönyvileg bekebelezett és be nem kebelezett követelés előtt áll s a birtokkal járván, minden új birtokosra és e szerint még a birói árverésen vásárlóra is átmegy.

• Ingatlanok birói eladásánál és csőd esetében a költségjárulékok lejárt részleteinek elsőbbségére nézve, az 1883 : XLIV. törvényezikk 88. és 94. §-ainak intézkedései alkalmazandók.

141. §.

Birtokrendezési költségjárulékok megtakarított maradványai, közvetlen adófizetők részére közvetlenül, közvetett adófizetők részére pedig egy összegben az 1883 : XLIV. törvényezikk 42. §. 2. a) pontjában említett közegek útján utalványoztatnak.

VIII. FEJEZET.

Vegyes intézkedések.

142. §. (törv. 36. §.)

A törvény 18., 27 a) és 28. b) §§-ban (jelen utasítás 91., 112., 121. §§.) foglalt előterjesztésen, továbbá a kir. törvényszéknek pénzbírságot vagy elzárást megállapító határozatai ellen használható, ugyszintén a törvény

4., 5. a), 9., 14. a), 18., 20., 27., 27. a), 28. b) és 34. §§-ban (jelen utasítás 34., 36., 46., 67., 91., 95., 110., 112., 121., 139. §§.) foglalt felelősségen, végül a jelen §. harmadik bekezdésében szabályozott igazoláson és a jelen §. utolsó bekezdésében említett kiigazítási kereseten kívül, semmi más jogorvoslatnak, semmiségi panasznak, igazolásnak vagy perújításnak helye nincs.

Az egyezségekre vonatkozó határozat vagy az ítélet ellen irányuló felelősségen, úgy az ügy érdemére, valamint az eljárásra vonatkozó sérelmek együtt adandók elő.

Az egyezségekre vonatkozó határozat vagy az ítélet ellen irányuló felelősségen határidejének a fél vagy képviselője által vétlen elmulasztása esetében igazolásnak van helye, mely felett, a felek meghallgatása után, a kir. törvényszék határoz. Az igazolási kérelem a vétlen mulasztás igazolása esetében is csak akkor vehető figyelembe, ha az igazolással együtt a felelősségen is beadatott. Az igazolást megtagadó végzés ellen az illető kir. ítélőtáblához egyfokú felelősségen van helye.

Urbéri elkülönítés, arányosítás és tagosítás eseteiben a végrehajtott munkálat kiigazítását csak nyilvánvaló számitási hiba miatt és csak a végrehajtás hitelesítésének jogerőre emelkedésétől számított egy év alatt lehet a kir. törvényszéknél kereset útján kérelmezni (jelen utasítás 123. §.).

143. §. (törv. 36. a) §.)

A törvény 4., 5. a), 9., 20. és 27. §-aiban (a jelen utasítás 34., 36., 46., 95., 110. §-aiban) említett felelősségen a megtámadott eljárás folytatására, illetőleg a végrehajtásra halasztó hatálya van.

A pénzbírságot vagy elzárást megállapító határozatok ellen használható felelősségen a végrehajtást felfüggeszti,

de a megtámadott eljárás folytatására halasztó hatálylyal nem bír.

A megengedett egyéb jogorvoslatoknak a megtámadott eljárás folytatására, illetőleg a végrehajtásra halasztó hatálya csak azon esetekben van, melyekben azt a törvény rendeli.

Azon esetekben, melyekben a használt jogorvoslatnak a megtámadott eljárás folytatására halasztó hatálya nincsen: a felső bírósághoz felterjesztendő iratok közül azok, melyek az eljárás folytatására szükségesek, hivatalból hitelesített másolatokban megtartandók.

A megtámadott eljárás folytatására halasztó hatálylyal bíró jogorvoslatok (előterjesztések, felebbvitelek) a kir. törvényszék, illetőleg a felső bíróság által soron kívül intézendők el.

144. §.

Oly felebbviteleket, melyeknek ezen utasítás szerint helye nincs, az első bíróság hivatalból visszautasítani köteles.

145. §.

A felebbvitel 15 nap alatt adandó be. Ezen határidő azon esetben, ha a felebbvitelt olyan fél adja be, kinek a határozat személyesen vagy meghatalmazottja útján kézbesített, a kézbesítéstől —, minden más esetben a határozatnak a helységelöljáróság által foganatosított és a bírósághoz bejelentett közhirrététele napjától számítottatik.

Az igazolási kérés az elmulasztott felebbvitel határidejének utolsó napjától számított 30 nap alatt beadandó. Később beadott igazolási kérés a törvényszék által hivatalból visszautasítandó.

146. §.

Azon pénz- és fogságbeli büntetések, melyek az 1868 : LIV. t.-cz., valamint a jelen utasítás értelmében a tárgyalásoknál elkövetett rendellenességek, tanuk, szakértők stb. meg nem jelenése vagy vallomásainak megtagadása miatt alkalmazandók, az eljáró bíró által önállóan szabhatnak ki.

A törvényszékhez intézett beadványokban használt illetlen kifejezések miatt az illetők, az 1887 : XXVIII. t.-cz. 3. §-ának esetén kívül 5 frttól 100 frtig terjedő pénzbírsággal a törvényszék által büntetendők.

Ha valamely előterjesztésre vagy felelbbvitelre a kiküldött bíró vagy a bíróság nyilvánvaló vétsége szolgáltatott okot, a kiküldött bíró vagy a bíróság az előterjesztéssel, illetőleg a felelbbvitellel élő fél kérelme folytán az előterjesztés, illetőleg a felelbbvitel költségeinek megfizetésében elmarasztalandó.

Ha másod- vagy harmadbíróság a felelbbvitelt merőben alaptalannak találja, az 1881 : LIX. t.-czikk 49. s 60. §-ának rendelkezése a jelen utasításban szabályozott ügyeknél is alkalmazást nyer.

147. §. (törv. 37. §.)

Az 1871 : LV. törvényeziknek az arányosításra vonatkozó összes határozatai, a volt Királyföld területére, valamint Teke és Bátos községekre nézve hatályon kívül tétetnek.

148. §. (törv. 38. §.)

Az arányosítás megengedhetőségének eseteire és az aránykulcsra nézve a volt Kraszna-, Közép-Szolnok-, Zarándmegyék és a volt Kővárvidék területein az 1836 : XII. t.-cz intézkedései alkalmazandók.

149. §.

Azon időt, melytől kezdve urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben a mérnöki munkálatok hitelesítését kataszteri mérnökök teljesítik, külön rendelet fogja megállapítani.

Addig is a hitelesítő mérnöki teendőket a mostani hitelesítő mérnökök teljesítik.

150. §.

Azon időt, melytől kezdve a kir. törvényszék községek egész határára kiterjedő tagosítások eseteiben a kolozsvári kataszteri igazgatóságot megkeresheti a végett, hogy a község határára vonatkozó háromszögelési adatokat közölje, szintén külön rendelet fogja megállapítani.

Addig is a tagosítási műszaki munkálatok a háromszögelési adatokra való tekintet nélkül foganatosítandók.

151. §.

Tagosítási munkarészek állami átvételének és a tagosítási költségekhez állami hozzájárulásnak csak akkor lesz helye, ha a község egész határára kiterjedő tagosítási felmérésbe a működő mérnök bevezetése az előző §. értelmében külön rendelettel kitűzendő időpont után történt.

Kelt Budapesten, 1893. évi január hó 3-án.

A. minta.

Tagosítás és arányosítás eseteire.

(Az 1878 : XXVIII. t.-cz. alapján bélyeg- és illetékmentes.)

Szerződés.

Mely egyfelől..... község érdekelt birtokosai, mint munkaadók, másfelől.....mérnök, mint vállalkozó között a.....község határán folyamatban levő tagosítás (arányosítás) mérnöki munkálatainak megtétele iránt létrejött, a mint következik :

1. ....mérnök felvállalja a.....község határán folyamatba tett, s a.....kir. törvényszéknek 18...évi.....hó...-én.....szám alatt kelt határozata szerint jogérvényesen meghatározott tagosítás (arányosítás) összes működő mérnöki munkálatainak elkészítését, és kötelezi magát arra, hogy a megnevezett tagosítás (arányosítás) keresztülvitelére szükséges összes mérnöki munkálatokat az 1893. évi 356. I. M. szám alatt kiadott utasítás rendeletei, s az abban megállapított mintázatok szerint, s az ezen munkálatokra nézve esetleg még ezután kiadandó szabályrendeletek megtartásával pontosan teljesíti.

Továbbá kötelezi magát .....mérnök arra, hogy

a) a munkálatokhoz megkívántató mindennemű kellékeket, p. o. mérnöki műszereket, papirokat, nyomtatványokat, a méréshez és kiczövekeléshez szükséges fa- és egyéb anyagokat és eszközöket, úgy a kellő kézi fuvar- és eke-napszámokat saját költségén beszerzi és előállítja;

b) a felvételt a birói bevezetés alkalmával — a mennyiben az évszak engedi — azonnal megkezdi, megszakítás nélkül folytatja és a megkívántato munkaerővel úgy rendezi be, hogy lehetőleg egy nyári évszak alatt a felvétel befejeztessék és a szükséges osztályozás és becslés megtétethessék;

c) a további munkálatokat azok terjedelméhez mért, s esetleg a bíróság által megszabott legrövidebb idő alatt, szorgosan teljesíti;

d) a végrehajtás alkalmával az új birtokok határait a természetben ekével vont barázdákkal s ott, hol a talaj minősége az eke alkalmazását lehetlenné teszi, gödrök, halmok és kellő kiczövekelés által megjelöli;

e) a költségelőirányzat alkalmával, — valamint az eljárás befejezése után, — a bíróság által megállapított költségösszegek adóaránylagos (s illetőleg az arányosított birtokból való részesedés arányában leendő) egyeni felosztását a törvényszék utasítása nyomán pontosan kiszámítja; végül

f) mindazt teljesíti, mi a célba vett tagosítás (arányosítás) akadálytalan, gyors és pontos keresztülvitelére műszaki tekintetben szükséges, s az érvényben levő vagy leendő törvények és szabályrendeleteknél, valamint az ügy természeténél fogva a működő mérnök teendőit képezik vagy képezhetik.

2. Az 1. pontban felvállalt munkálatok megtételének és azokhoz szükséges segédeszközök, anyagok és szolgáltatásoknak díja átlagösszegben, a tagosítás (arányosítás) tárgyát képező területnek 1600 öles minden holdja után számítandó.....frt...kr. összegben állapítatik meg s ezen díjazás a működő mérnöknek a következő részletekben fizettetik ki, u. m.:

- a) a munkálatba történt birói bevezetéskor $\frac{1}{10}$ része;
- b) a felvételi térkép bevégzésének igazolásakor $\frac{2}{10}$ része;
- c) az előmunkálatok hitelesítésének bevégzésekor $\frac{2}{10}$ része;
- d) az új kiosztási (arányosítási) terv végrehajtásába bevezetéskor $\frac{2}{10}$ része;
- e) a végrehajtás hitelesítésének bevégzésekor $\frac{3}{10}$ része.

A négy első fizetési részlet kiszámításánál, a terület nagysága tekintetében, az adó-kataszteri adatok irányadóak; az ezen adatok alapján kiszámított és a hitelesített terület szerint járó díjak között felmerülő különbség az utolsó részletfizetés alkalmával egyenlített ki.

3. A 2. pontban meghatározott díjak, esedékeségük beállta után legkésőbb 14 nappal, a törvényszék részéről kiadandó utalvány alapján, a.....kir. adóhivatal által a működő mérnök szabályszerű nyugtatványára fizettetnek ki.

4. A mérnök halála a jelen szerződést felbontja. A haláleset után a mérnök örökösei föltétlenül kötelesek a munkálatokat a kir. törvényszékhez beadni.

Az elhalt mérnök kiérdemelt díjai örököseit illetik.

5. Ezen szerződés a vállalkozó mérnököt az aláírás után azonnal kötelezi, a munkaadó birtokosokra nézve azonban csak a szerződést jóváhagyó bírósági határozat jogerőre emelkedése után válik kötelezővé.

Kelt .....

B. minta.

Urbéri elkülönítés eseteire.

(Az 1871 : LIII. t.-cz. 54. §-a alapján bélyeg- és illetékmentes.)

Szerződés.

Mely egyfelől..... mint..... község volt földesurai és munkaadók, másfelől..... mérnök mint vállalkozó között a..... község határán folyamatban levő erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés mérnöki munkálatainak megtétele iránt létrejött, a mint következik:

1. .... mérnök felvállalja a..... község határán folyamatba tett s a..... kir. törvényszéknek 18 .. évi ..... hó ..-én .... sz. alatt kelt határozata szerint jogervényesen meghatározott erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés összes működő mérnöki munkálatainak elkészítését, és kötelezi magát arra, hogy a megnevezett erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés keresztülvitelére szükséges összes mérnöki munkálatokat

az 1893. évi 356. I. M. szám alatt kiadott utasítás rendeletei s az abban megállapított mintázatok szerint s az ezen munkálatokra nézve esetleg még ezután kiadandó szabályrendeletek megtartásával, pontosan teljesíti.

Továbbá kötelezi magát ..... mérnök arra, hogy:

a) a munkálatokhoz megkivántató mindennemű kellékeket, p. o. mérnöki műszereket, papirokat, nyomtatványokat, a méréshez és kiczövekeléshez szükséges fa- és egyéb anyagokat és eszközöket saját költségén beszerzi és előállítja;

b) a felvételt a birói bevezetés alkalmával — a mennyiben az évszak engedi — azonnal megkezdi, megszakítás nélkül folytatja és a megkivántató munkaerővel úgy rendezi be, hogy lehetőleg egy nyári évszak alatt a felvétel befejeztessék és a szükséges osztályozás és becslés megtétethessék;

c) a további munkálatokat azok terjedelméhez mért, s esetleg a bíróság által megszabott legrövidebb idő alatt, szorgosan teljesíti;

d) a végrehajtás alkalmával az elkülönített birtokok határait a természetben megjelöli;

e) a bíróilag megállapított költségeknek egyéni felosztását a törvényszék utasítása nyomán pontosan kiszámítja, végül:

f) mindazt teljesíti, mi a célba vett erdő-, legelő- és nádas-elkülönítés akadálytalan, gyors és pontos keresztülvitelére műszaki tekintetben szükséges, s az érvényben levő vagy leendő törvények és szabályrendeleteknél, valamint az ügy természeténél fogva a működő mérnök teendőit képezik vagy képezhetik.

2. Az 1. pontban felvállalt munkálatok megtételének és azokhoz szükséges segédeszközöknek és anyagoknak díja átlagösszegben, az elkülönítés tárgyát képező területnek 1600 öles minden holdja után számítandó . . . . . frt . . . kr. összegben állapittatik meg, s ezen díjazás a működő mérnöknek a következő öt egyenlő részletben fizettetik ki, u. m.:

- a) a munkálatba történt birói bevezetésekor $\frac{1}{5}$ része;
- b) a felvételi térkép bevégzésének igazolásakor $\frac{1}{5}$ része;
- c) az előmunkálatok hitelesítésének bevégzésekor $\frac{1}{5}$ része;
- d) az elkülönítési terv végrehajtásába bevezetésekor $\frac{1}{5}$ része;
- e) a végrehajtás hitelesítésekor $\frac{1}{5}$ része.

A négy első fizetési részlet kiszámításánál a terület nagysága tekintetében az adó kataszteri adatok irányadóak; az ezen adatok alapján kiszámított és hitelesített terület szerint járó díjak között felmerülő különbség az utolsó részletfizetés alkalmával egyenlített ki.

3. A 2. pontban meghatározott díjaknak a törvényszék utalványozó rendelete alapján legkésőbb 14 nap alatt leendő kifizetésére kötelez . . . mag. . . . . különbeni közigazgatási végrehajtás terhe alatt.

4. Az elkülönítés folyama alatt szükséges kézi, igás és fuvaros napszámot a volt urbéresek fogják szolgáltatni.

A fuvarnapszám alatt a mérnöknek a község határán szükséges szekér vagy háttas ló értetik. — Saját lakhelyéről a községbe utazás költségeit a mérnök maga hordozza.

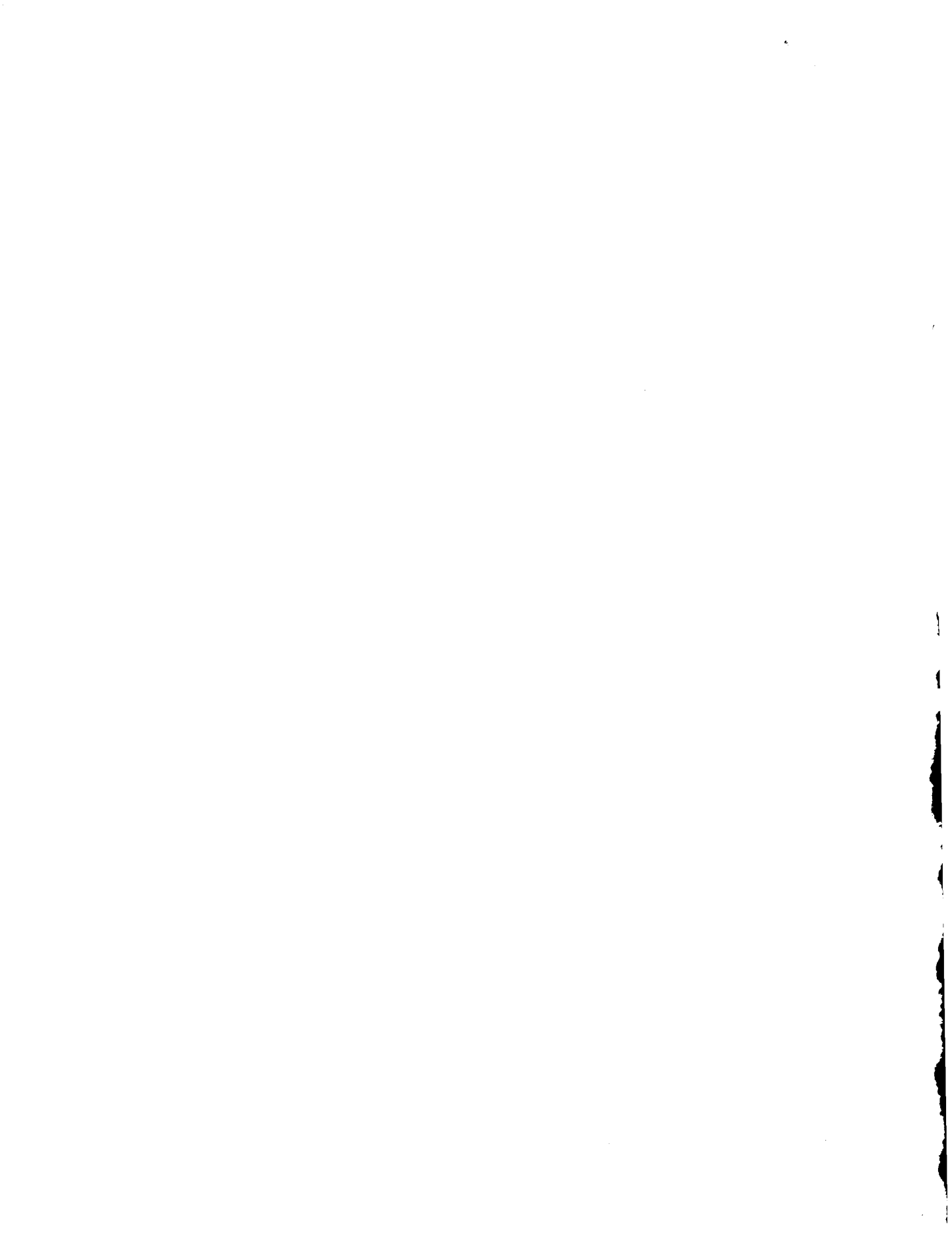
5. A mérnök halála jelen szerződést felbontja. A haláleset után a mérnök örökösei föltétlenül kötelesek a munkálatokat a kir. törvényszékhez beadni.

Az elhalt mérnök kiérdemelt díjai örököseit illetik.

6. Ezen szerződés a vállalkozó mérnököt az aláírás után azonnal kötelezi, a munkaadó volt földesurakra nézve azonban csak a szerződést jóváhagyó bírósági határozat jogerőre emelkedése után válik kötelezővé.

Kelt.....

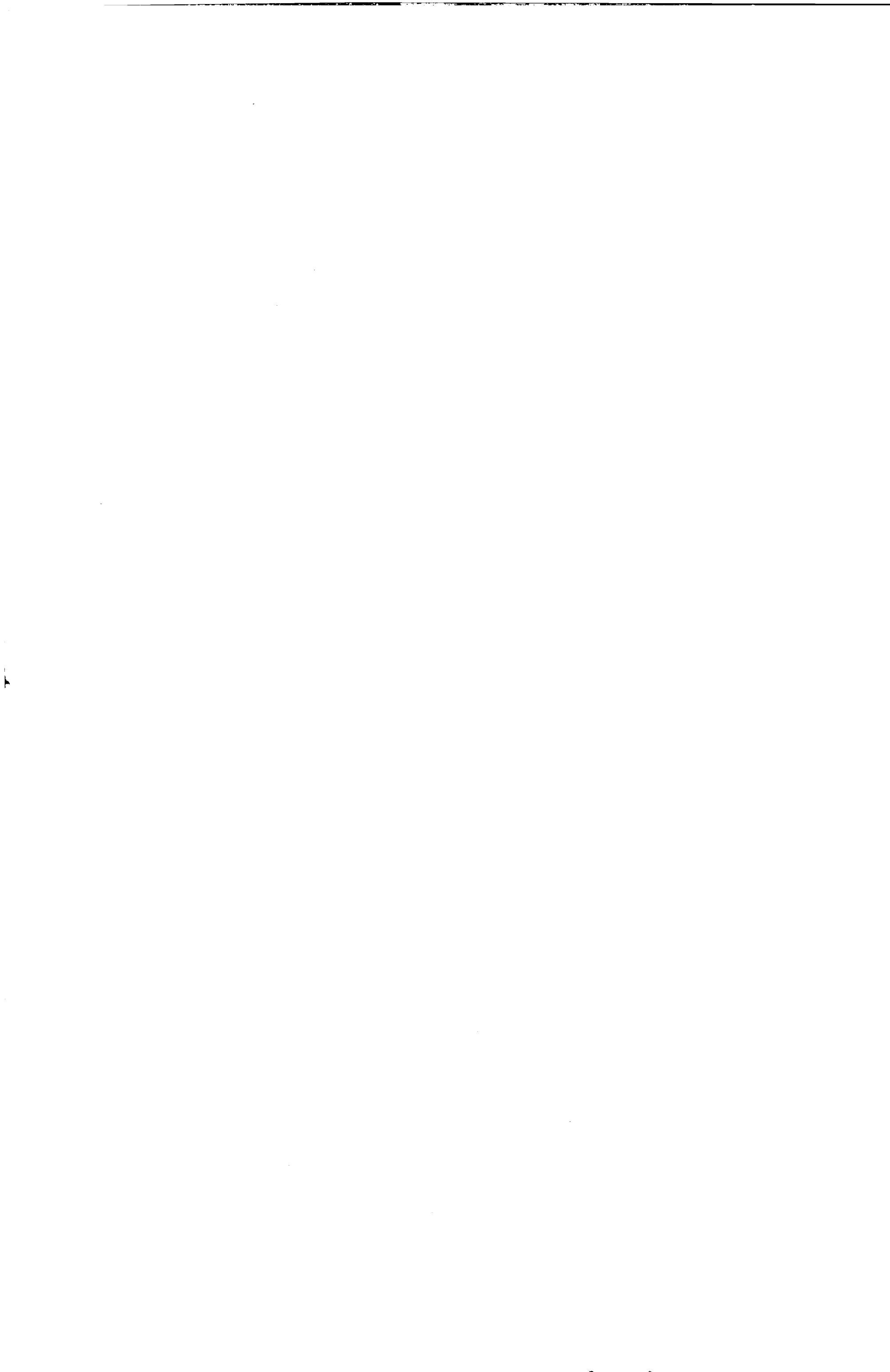

K.-F a l v a

községnek

ellenőrzési számítása.

Szervény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet	Szervény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
Átnézet.											
K.-falva község tartalmaz:											
									224	665	
									10	1315	
									219	1510	
									414	602	
									401	18	
Összesen . .									1270	905	
E község tartalmaz továbbá:											
folyószám szerinti részletekben									1015		
közbeiktatott »									2		
Összesen . .									1017		
K.-falva községben talált különbzetek jegyzéke: Az ellenőrzési számolatban.											
3 C. csoport											
levételi különbzet				+ 1	115	C. csoportnak valódi térfogata				891	790
N. N. mérnök.											
Oldal .											

Szelvényszám	Részlet	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet	Szelvényszám	Részlet	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet																																																																																																																					
				hold	öl						hold	öl																																																																																																																						
<p>A részletek kiszámításában.</p> <p>A) csoport.</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 40%;">166 levételi különbzet . . . . .</td> <td style="width: 5%; text-align: center;">-</td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 10%; text-align: right;">15</td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>280 levonási » . . . . .</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td></td> <td style="text-align: right;">18</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>403 összesítési » . . . . .</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right;">20</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>490 szorozási » . . . . .</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right;">25</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 40%;">valódi térfogat . . . . .</td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 5%;"></td> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 10%; text-align: right;">60</td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> </tr> <tr> <td>» » . . . . .</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right;">2</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>» » . . . . .</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right;">1</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>» » . . . . .</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: right;">716</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>B) csoport.</p> <p style="text-align: center;">s. a. t.</p> <p>láttam:</p> <table style="width: 100%; margin-top: 20px;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p>N. N.</p> <p>felmérési vezető.</p> </td> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p>N. N.</p> <p>működő mérnök.</p> </td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">kijavította:</p> <table style="width: 100%; margin-top: 20px;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p>N. N.</p> <p>kataszteri mérnök.</p> </td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 20px;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: bottom;">Oldal . . . . .</td> <td style="width: 50%; text-align: center; vertical-align: bottom;">Oldal . . . . .</td> </tr> </table>														166 levételi különbzet	-			15										280 levonási »	+	1		18										403 összesítési »	+			20										490 szorozási »	+			25										valódi térfogat				60										» »				2										» »				1										» »				716										<p>N. N.</p> <p>felmérési vezető.</p>	<p>N. N.</p> <p>működő mérnök.</p>	<p>N. N.</p> <p>kataszteri mérnök.</p>	Oldal	Oldal . . . . .
166 levételi különbzet	-			15																																																																																																																														
280 levonási »	+	1		18																																																																																																																														
403 összesítési »	+			20																																																																																																																														
490 szorozási »	+			25																																																																																																																														
valódi térfogat				60																																																																																																																														
» »				2																																																																																																																														
» »				1																																																																																																																														
» »				716																																																																																																																														
<p>N. N.</p> <p>felmérési vezető.</p>	<p>N. N.</p> <p>működő mérnök.</p>																																																																																																																																	
<p>N. N.</p> <p>kataszteri mérnök.</p>																																																																																																																																		
Oldal	Oldal																																																																																																																																	

Szervény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet	Szervény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
1		Üres tér.				1		B) csoport.			
		Egész holdak	246	.				Egész holdak	110	.	
		műszerrel	29	1415				műszerrel	15	280	
		papirbeszáradás fele . . .	.	180				papirbeszáradás fele . . .	.	90	
			275	1595				hozzáadván az 1008. sz. ha- tárészlet felét	.	160	
		Ebből levonván:						összesen . .	125	530	
		1008. sz. határészlet felét	.	750				hozzáadván a számítási külömbzetet	.	45	
		marad . .	275	845				összesen . .	125	575	
		hozzáadván a számítási kü- lömbzetet	.	90							
		összesen . .	275	985							
		A) csoport.						1. Szervény összesítése.			
		Egész holdak	89	.				Üres tér	275	935	
		műszerrel	9	1010				A) csoport	99	90	
		papirbeszáradásnak fele . . .	.	60				B) »	125	575	
		hozzáadván az 1008. sz. határ- észlet felét	.	590				összesen . .	500	.	
		összesen . .	99	60							
		- hozzáadván a számítási kü- lömbzetet	.	30							
		összesen . .	99	90							
		Oldal .						Oldal .			

Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet	Szelvény Részlet száma	Alosztály	Szorzók	Eredmény		Jegyzet
			hold	öl					hold	öl	
Számolati csoportok összeállítása											
A)	csoport 1. sz. szelvényben számított								99	90	
	» 2. »								10	1315	
	» 3. »								8	720	
									<u>Összesen . . . .</u>	<u>195</u>	<u>525</u>
B)	» 1. »								125	575	
	» 2. »								58	615	
									<u>Összesen . . . .</u>	<u>183</u>	<u>1190</u>
C)	» 3. »								76	175	
	» 4. »								414	602	
	» 5. »								401	13	
									<u>Összesen . . . .</u>	<u>891</u>	<u>790</u>
Az egész község összeállítása											
									A) csoport	195	525
									B)	183	1190
									C)	891	790
									<u>A község egész térfogata . . . . .</u>	<u>1270</u>	<u>905</u>
N. N.											
működő mérnök.											
Ezen ellenőrzési számítás átvizsgálatván, helyesnek találtatott.											
N. N.											
kataszteri mérnök.											
Látta!											
N. N.											
Oldal . felmérési vezető.											
Oldal .											

